Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 26 ноябрь пайшанба

Сотувда эркин нархда № 233 (2014)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҚАРОРИ

1999-2000 ЙИЛЛАРДА ПАХТА НАВЛАРИНИ ЯНГИЛАШ ВА ЖОЙЛАШТИРИШ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар Маҳкамаси қайд этадики, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази, Фанлар академияси уруғчиликни юритиш, пахта навларини жойлаштириш ва янгилаш ишида жиддий камчиликларга йўл қўймоқдалар. Пахтанинг рўйхатдан ўтказилган кўплаб турлари республиканинг турли минтақалари табиий-иқлим шароитларига жавоб бермайди, кам тола беради, вилтга ҳамда бошқа касалликлар ва зараркунандаларга чидамли эмас, толанинг технологик хоссаларига кўра халқаро андозаларга жавоб бермайди.

Ўзбекистон шарт-шароитларида экиладиган чигитларга қўйиладиган муҳим талаблардан бирига — уларнинг тезпишарлигига амалда аҳамият берилмаяпти.

Барқарор навни яратишдан бошлаб уни республиканинг аниқ минтақаларида тупроқ иқлим шароитларига татбиқан жойлаштиришгача бўлган муддатлар орасидаги давр катталигича қолмоқда.

Генетика, селекция ва уруғчилик соҳасида илмий муассасалар фаолияти суст мувофиқлаштирилмоқда. Селекциячилар ва элита-уруғчилик хўжаликлари ходимларини иқтисодий рағбатлаштириш тизимидан фойдаланилмаётибди. Селекция ва уруғчилик бўйича кадрлар тайёрлаш ишлари паст даражада олиб борилмоқда.

Янги навларни яратишда ва ишлаб чиқаришда хорижий селекциянинг энг яхши навларидан амалда фойдаланилмаётибди. Пахта етиштиришнинг нав технологиясига риоя қилинмаётибди. Тезпишар навлар уруғларининг етарлича суғурта фонди яратилмаётибди, натижада қайта экишда кўп ҳолларда сифатсиз техник чигитдан фойдаланилмоқда.

Пахта тозалаш заводларида пахта хомашёсини қайта ишлашда ва уруғлик чигитни тайёрлашда навлар ва репродукциялар аралаштириб юборилишига йўл қўйилмоқда, уруғлик пахтани тозалаш режимига риоя қилинмаётибди. Дорилаштуксизлантириш цехлари асбоб-ускуналарининг техник даражаси паст, бу экиладиган чигит сифати пасайишига олиб келмоқда.

Уруғчилик тизими зарур тарзда тартибга солинмаган, бу соҳада бозор муносабатларига ўтилмаган. "Уруғчилик тўғрисида" ва "Селекция ютуқлари тўғрисида"ги қонунлар талабларига риоя қилинмаётибди. Уруғчилик соҳасида ишлаб чиқариш ва фанни кооперациялаш йўлга қўйилмаган.

Минтақаларнинг тупроқ-иқлим шароитларини ҳисобга олган ҳолда, юқори сифатли тола параметрларига эга бўлган халқаро талабларга жавоб берадиган пахтанинг тезпишар, юқори ҳосилли, янги ва истиқболли навларини оқилона жойлаштириш, навларини янгилаш бўйича қатъий чора-тадбирларни амалга ошириш ва 1999-2000 йиллар ҳосили учун пахта экишга талаб қилинадиган уруғлик фондини тайёрлаш, шунингдек, пахта уруғчилигини ташкил этишни тубдан яхшилаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. Селекция, уруғчилик, навларни янгилаш, пахтанинг тола сифати юқори бўлган янги тезпишар навларини жорий этиш ва уларни мамлакатнинг турли тупроқ-иқлим шароитларида оқилона жойлаштириш соҳасидаги ишларни ҳар томонлама такомиллаштириш ва жадаллаштириш устувор давлат вазифаси ҳисоблансин.

Вилоятлар, туманлар ва хўжаликларнинг кўплаб раҳбарларининг, агросаноат комплекси мансабдор шахсларининг ўз масъулиятсизлигини, ишни ташкил этишдаги уқувсизлигини, агротехникани қўпол равишда бузишларни ноқулай об-ҳаво шароитларига ағдариш каби кенг ёйилган амалиёти қоралансин.

Пахта етиштириш ва уни парвариш қилишнинг илмий асосланган технологиясига қатъий риоя қилиниши учун шахсий жавобгарлик Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва туманлар ҳокимликлари, хўжаликлар раҳбарлари зиммасига юклансин.

2. Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигига, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш марказига:

селекция ва уруғчилик соҳасида давлат сиёсатини амалга ошириш, уруғчилик, пахта навларини янгилаш ва жойлаштириш масалаларида барча манфаатдор муассасалар ва ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш;

рўйхатдан ўтказилган ва истиқболли навларни янгилаш ва уларни жойлаштириш бўйича йиллик режаларни ишлаб чиқиш;

пахтанинг янги навларини рўйхатдан ўтказишга доир таклифларни янги навларнинг, энг аввало, тезпишарлик ва тола сифати кўрсаткичлари эксперт баҳолангандан кейин ҳар йили Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳайъатида кўриб чиқиш;

чигит ишлаб чиқариш ҳажмларини, уларнинг икки йиллик заҳирасини яратишни ҳисобга олган ҳолда белгилаш, уруғлик тайёрлаш, унга ишлов бериш ва тайёрлаш бўйича буюртмани ижрочиларгача етказиш;

чигитни ишлаб чиқариш, тайёрлаш, тозалаш, навларга ажратиш, калибрлаш, сертификациялаш, қоплаш, сақлаш ва сотишни ташкил этиш, шунингдек, уруғлик материал навининг софлиги ва кондицияси таъминланиши устидан назоратни амалга ошириш;

мулкчилик шаклларидан, хўжалик юритиш усулларидан ва идоравий бўйсунишдан қатъи назар, бирламчи, элита, оммавий уруғчилик ва чигитни қайта ишлаш билан шуғулланувчи хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини мувофиқлаштириш;

уруғчилик ҳақидаги қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар ва тузатишлар тўғрисида белгиланган тартибда таклифлар киритиш;

Қишлоқ хўжалиги экинларининг нав синови бўйича давлат комиссияси, «Ўздавуруғназорат» маркази, Ўзбекистон бирламчи уруғчилик станцияси фаолиятини яхшилаш чора-тадбирларини амалга ошириш юклансин.

Ушбу вазифаларни ҳал этиш мақсадида Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тизимида Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг штатдаги ходимлари сони доирасида мустақил юридик шахс ҳуқуқига, Қорақалпоғистон Республикасида ва вилоятларда ҳудудий бўлинмаларига эга бўлган республика пахта уруғчилиги бошқармасини ташкил этиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблансин.

3. Республика комиссияси, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш марказининг Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ҳокимликлари билан келишилган 1999-2000 йилларда пахтанинг рўйхатдан ўтказилган ва истиқболли навларини жойлаштиришга доир таклифлари қабул қилинсин.

Суғурта ва заҳира уруғлик фонди яратиш мақсадида Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, "Ўздавпахтасаноатсотиш" уюшмаси ва бошқа манфаатдор идоралар иштирокида юқори навли пахта хомашёсини комиссия иштирокида банд қилиб қўйишга рухсат берилсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, "Ўздавпахтасаноатсотиш" уюшмаси, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари:

хўжаликларда фақат битта нав, туманларда иккитадан ва вилоятларда 4 тадан кўп бўлмаган рўйхатдан ўтказилган ва учта истиқболли пахта навлари экиладиган бир шароитда пахта навини янгилаш ва жойлаштиришнинг белгиланган тартибига қатъий риоя қилинишини таъминласинлар. Хўжаликлар, туманлар ва вилоятлар раҳбарларининг эътибори ушбу тартиб бузилган тақдирда уларга нисбатан республика қонун ҳужжатларига мувофиқ чоралар кўрилишига қаратилсин;

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги хатти-ҳаракатлари пахта нави аралашиб кетишига, навларни районлаштириш дастурида назарда тутилмаган навлар экилишига олиб келувчи хўжаликлар раҳбарлари ва бошқа масъул шахсларнинг шахсий жавобгарлигини кучайтиришга доир таклифларни бир ой муддатда Вазирлар Маҳкамасига киритсин;

элита ва биринчи репродукцияли чигит етиштирувчи элита-уруғчилик хўжаликлари ишини алоҳида назорат остига олсинлар. Пахтанинг янги ва истиқболли навларини синашни илмий-текшириш институтларининг экспериментал базаларида, базавий хўжаликларда ва ҳудудида нав синаш участкалари жойлашган хўжаликларда ўтказсинлар.

Юқори сифатли, генетик жиҳатдан бир хил экиш материали олиш, шунингдек, ғўзанинг эркин ўсиши ва ривожланиши учун шарт-шароитлар яратиш мақсадида элита чигитни ва уруғлик учун чигитни плёнка остига экиш таъқиқлансин, уруғлик чигит етиштиришнинг илмий асосланган технологиясига қатъий риоя қилинсин.

1998 йилдаги давлат синовлари натижалари бўйича кечпишар навлар бир ой муддатда давлат реестридан чиқарилсин ва реестрга янги тезпишар пахта навлари киритилсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, "Ўздавпахтасаноатсотиш" уюшмаси,"Пахтасаноат" республика илмий маркази:

пахта тозалаш заводларини экиладиган чигитларни тайёрлашга ихтисослаштирсинлар;

1999 йил 1 мартгача уруғлик пахтани тозалашни тугалласинлар ва экиладиган чигитни навларга ажратиш, туксизлантириш, калибрлаш ва марказлаштирилган ҳолда дорилашни таъминласинлар;

экиладиган чигитнинг белгиланган муддатларда вилоятлараро етказиб берилишини амалга оширсинлар;

келгуси йил фондида қоладиган чигитнинг сақланиши ва сифати устидан назоратни кучайтирсинлар;

1999 йил ҳосилидан бошлаб 2000 йилда экиш учун чигитнинг янги юқори ҳосилли тезпишар ва истиқболли навлари тайёрланишига биринчи даражали аҳамият берсинлар;

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳамда Фанлар академияси томонидан тақдим этилган янги ва истиқболли навларни фабрика синовидан ўтказиш ташкил этилишини таъминласинлар.

6. "Ўзкимёсаноат" уюшмаси (Юсупбеков), Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги (Ғаниев):

пахта тозалаш заводларига чигитни дориловчи воситаларнинг зарур миқдорларда ва белгиланган муддатларда етказиб берилишини таъминласинлар;

озиқлантирувчи моддалар нисбатига қатъий риоя қилган ҳолда азотли, фосфорли ва калийли ўғитларни биринчи навбатда илмий муассасаларнинг экспериментал хўжаликларига ва элита-уруғчилик хўжаликларига ҳамда товар-пахта етиштирувчи хўжаликлар учун белгиланган нормадан 10 фоиз ортиқ миқдорда етказиб берсинлар.

7. Пахтанинг тезпишар навларининг юқори сифатли чигитини етиштириш ҳажмлари элита-уруғчилик хўжаликлари, илмий-текшириш муассасалари ва уларнинг экспериментал базалари ("Пахта" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, "Пахта селекция ва уруғчилиги" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Ўсимликлар генетикаси ва экспериментал биологияси институти), янги ва рўйхатдан ўтказилган навлар бўйича уруғчилик хўжаликлари фаолиятининг асосий кўрсаткичи деб ҳисоблансин.

Рўйхатдан ўтказилган навлар чигити етиштириш бўйича элита-уруғчилик хўжаликлари рўйхати ва янги ташкил этиладиган элита-уруғчилик хўжаликлари рўйхати тасдиқлансин.

8. 1999 йил ҳосилидан бошлаб чигит етиштирувчи илмий муассасалар ва хўжаликларни рағбатлантириш тартибида уруғлик чигит унувчанлигининг биринчи классига мувофиқ бўлганда элита уруғлик учун пахта хомашёси қийматининг 100 фоизи, биринчи репродукцияли уруғлик учун — 75 фоизи, иккинчи репродукцияли уруғлик учун — 50 фоизи, учинчи репродукцияли уруғлик учун — 25 фоизи миқдорида устама белгилансин. Уруғлик унувчанлигининг иккинчи классига мансуб деб топилганда устама тегишли равишда икки баравarга камаяди.

Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиётстат вазирлиги, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, Молия вазирлиги, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва "Ўздавпахтасаноатсотиш" уюшмаси бир ой муддатда:

навларнинг оригинаторлари бўлган илмий муассасалар ва бевосита уруғлик етиштирувчиларнинг ҳар бирининг уруғчиликни ташкил этиш ва юритиш ишига қўшган улушини ҳисобга олган ҳолда навли уруғлик учун устамалар тўлаш ва улар ўртасида тақсимлаш механизмини ишлаб чиқсинлар;

уруғлик учун уларнинг сифати узил-кесил текшириб чиқиш натижалари «Ўздавуруғназорат» маркази томонидан тасдиқлангандан сўнг ҳақ тўласинлар;

селекциячиларни, уруғчиларни рағбатлантириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқсинлар ва киритсинлар.

9. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази, навларнинг оригинаторлари бўлган илмий муассасалар элита-уруғчилик хўжаликлари, пахта тозалаш заводлари, уруғчилик корпорациялари, ширкатлар ва бошқа тузилмалар билан биргаликда шартнома асосида элита уруғларнинг генетик жиҳатдан соф навлари етиштирилиши устидан назоратни таъминласинлар.

10. Қишлоқ хўжалиги экинларининг нав синови давлат комиссияси хорижий селекциянинг карантин текширувидан ўтган ва тезпишарлик талабларига жавоб берувчи энг яхши навларининг, шу жумладан, Исроилнинг "Гедера-5" ва "Гедера-10" навларининг ҳамда бошқа навларнинг жадаллаштирилган синовларини ўтказсинлар ҳамда уларни кенг экиш учун ёйиш имкониятларини ўрганиб чиқсинлар.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги томонидан Исроилнинг кўрсатиб ўтилган пахта навларини Исроил технологияси бўйича Тошкент, Сирдарё ва Жиззах вилоятларининг ҳар бирида тегишли равишда 100 гектар ерда тажриба сифатида етиштириш юзасидан Исроил фирмалари билан контрактлар имзоланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

Ватанимиз селекциясининг патентлар билан ҳимояланган чигит навлари оригинаторлари бўлган илмий муассасаларга ушбу навлардан хорижий мамлакатларда фойдаланиш бўйича чет эллик ҳамкорлар билан лицензия шартномалари тузишга рухсат берилсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат қўмитаси, Фанлар академияси, Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги илмий-ишлаб чиқариш маркази давлат илмий-техника ва инновация дастурларини бир ой муддатда қайта кўриб чиқсинлар ва уларга тузатишлар киритсинлар, генетика, селекция ва уруғчилик масалалари билан шуғулланувчи илмий муассасалар саъй-ҳаракатларини 1999-2000 йилларда толасининг сифати юқори, жаҳон бозори талабларига жавоб берувчи тезпишар, юқори ҳосилли, касалликлар, зараркунандалар ва экстремал шароитларга чидамли навлар яратиш учун юқори самарали усуллар ва технологияларни ишлаб чиқиш ва улардан фойдаланишга жамласинлар.

12. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари бир ой муддатда:

республика пахта уруғчилиги бошқармасини ва унинг вилоят бирлашмаларини кадрлар билан тўлдирсинлар, бинолар, алоқа воситалари ва автотранспорт билан таъминласинлар;

вазирлик ҳузуридаги республика пахта уруғчилиги бошқармаси тўғрисидаги Низомни белгиланган тартибда ишлаб чиқсинлар ва тасдиқласинлар.

13. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б.Олимжонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 25 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯЛАР, СТИПЕНДИЯЛАР ВА ИЖТИМОИЙ НАФАҚАЛАРНИНГ МИҚДОРЛАРИНИ ИНДЕКСАЦИЯЛАШ ТЎҒРИСИДА

Нархларнинг эркинлашуви шароитида аҳолининг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш мақсадида:

1. 1999 йилнинг 1 январидан бошлаб бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, барча турдаги пенсияларнинг, олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларининг стипендиялари, ижтимоий нафақалар ўрта ҳисобда 1,2 баравар индексация қилинсин.

2. 1999 йил 1 январдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:

энг кам иш ҳақи — ойига 1320 сўм;

ёшга доир пенсия — ойига 2520 сўм;

фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромади — ойига 1320 сўм;

ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич (нолинчи) разряд — ойига 1320 сўм;

болаликдан ногиронларга нафақа — ойига 2520 сўм;

зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ҳамда меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақа — ойига 1530 сўм миқдорида белгилансин.

3. Энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланган иш ҳақига устама ва қўшимча ҳақларнинг барча турлари, шунингдек, пенсиялар, оналарга фарзанди икки ёшга тўлгунча парвариш қилиш учун бериладиган, болали оилаларга бериладиган нафақалар ва бошқа тўловлар 1999 йил 1 январдан бошлаб мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда амалга оширилади.

4. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ҳокимликлари, бюджетдан молиявий таъминланадиган ташкилот ва муассасалар мазкур Фармон қоидаларидан келиб чиққан ҳолда пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ҳамда бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг лавозим маошлари миқдорини ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқишни таъминласинлар.

5. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендияларнинг индексация қилиниши билан боғлиқ харажатлар республиканинг Давлат бюджети ва Пенсия жамғармаси ҳисобидан қоплансин.

6. Хўжалик ҳисобидаги корхона ва ташкилотлар меҳнатга ҳақ тўлашнинг белгиланган базавий фонди миқдоридан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва меҳнат сарфини камайтириш ҳисобидан 1999 йилнинг 1 январидан бошлаб иш ҳақи миқдорини мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорига мувофиқ индексациялашни амалга оширсинлар.

7. 1998 йил 9 июндаги ПФ-2009-сонли Фармон, 8-бандидан ташқари, ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

8. Ушбу Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ў.Султонов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 25 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

С. Р. Иноғомовни Ўзбекистон Республикасининг Мисрдаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинлаш тўғрисида

Солиҳ Раҳимжонович Иноғомов Ўзбекистон Республикасининг Мисрдаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 25 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

С. Р. Иноғомовга Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси дипломатик мартабасини бериш тўғрисида

Солиҳ Раҳимжонович Иноғомовга Ўзбекистон Республикасининг Фавқулодда ва Мухтор элчиси дипломатик мартабаси берилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 25 ноябрь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

С. Р. Иноғомовни Ўзбекистон Республикасининг Саудия Арабистони Подшоҳлигидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида

Солиҳ Раҳимжонович Иноғомов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Саудия Арабистони Подшоҳлигидаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 25 ноябрь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИДА

Матбуотда, бошқа оммавий ахборот воситаларида илгари хабар қилинганидек, 24 декабрь куни биринчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн учинчи сессияси ўз ишини бошлайди. Сессия ишини таъминлаш учун Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. Шодиева бошчилигида депутатлар ишчи гуруҳи тузилган эди.

25 ноябрь куни ишчи гуруҳининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Унда ишни самарали ташкил этиш мақсадида турли йўналишлар бўйича иш олиб борадиган учта кичик гуруҳ тузилди.

Депутат А. Йўлдошев бошчилигидаги биринчи кичик гуруҳга сессия кун тартибига доир таклифларни тайёрлаш, сессия муҳокамасига киритилаётган қонун ҳужжатларининг лойиҳалари депутатларга вақтида етказилишини таъминлаш, шунингдек, тушган таклиф ва мулоҳазаларни умумлаштиришга тааллуқли масалалар билан шуғулланиш вазифаси топширилди.

Сессия ишини ташкилий жиҳатдан таъминлаш, Олий Мажлиснинг, Олий Мажлис Кенгаши, қўмиталари ва комиссияларининг сессияга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш борасидаги ишини оммавий ахборот воситаларида ёритиш, депутатларга самарали фаолият кўрсатишлари учун зарур шароитларни яратиб боришдек муҳим вазифалар иккинчи ва учинчи кичик гуруҳлар зиммасига юкланди. Бу кичик гуруҳларга депутатлар Э. Воҳидов ва И. Кочмарик бошчилик қиладиган бўлди.

Ишчи гуруҳининг раҳбари Б. Шодиева ишчи кичик гуруҳлар аъзолари олдида турган вазифаларга муфассал тўхталиб ўтди. Асосий эътибор қонун лойиҳаларини сифатли тайёрлаш масаласига, уларни депутатларга вақтида жўнатиш, киритилаётган таклифларни ўрганиш ва ҳисобга олиш юзасидан самарали иш олиб борилишини таъминлашга қаратилди. Қўмиталардаги тайёргарлик ишлари ва сессия тараддуди оммавий ахборот воситаларида кенг ва атрофлича ёритиб борилиши зарурлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Мажлисда сўзга чиққан Олий Мажлис қўмиталарининг раислари қонун ҳужжатларининг лойиҳалари устида якунловчи босқичда олиб борилаётган ишлар тўғрисида ахборот бердилар, ўз саъй-ҳаракатларини сессияга фаол тайёргарлик кўриш ва уни муваффақиятли ўтказишга қаратиш ниятида эканликларини изҳор этдилар.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ТЕХНИКАСИ КЎРГАЗМАСИ

Тошкент вилояти Янгийўл туманидаги Ўзбекистон қишлоқ хўжалик техника ва технологияларини синаш ҳамда сертификациялаш Давлат марказида қишлоқ хўжалик техникаси республика савдо кўргазмаси очилди. Уни "Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг" компанияси, "Ўзқишлоқхўжтаъминоттузатиш" давлат кооператив қўмитаси ва Германиянинг "Зелко" уюшмаси ташкил этди.

Кўргазмада "Зелко" уюшмасига қарашли "Лемкен", "Гримме", "Кроне", "Амазоне-Верке", шунингдек, Американинг "Кейс", Англиянинг "Массей Фергюсон" фирмаларида ишлаб чиқарилган турли культиваторлар, экиш сеялкалари, ҳосилни йиғиштириб берадиган агрегатлар ҳамда фермер хўжаликлари учун ихчам машина-ускуналар намойиш этилмоқда. Кўргазма қатнашчилари "Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг" компанияси корхоналарининг қишлоқ хўжалик техникаси ва халқ истеъмол моллари янги турлари билан ҳам танишишлари, уларни сотиб олиш юзасидан шартнома тузишлари мумкин.

СУРАТЛАРДА: кўргазмадан лавҳалар.

Р. НУРИДДИНОВ (ЎзА) олган суратлар.

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

Қашқадарё вилоят ҳокимлигида республика Вазирлар Маҳкамасининг "1999 йил ҳосили учун кузги-қишки агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қароридан келиб чиқадиган вазифаларга бағишланган кенгаш бўлди. Уни вилоят ҳокими Ш.Бегматов олиб борди.

Кенгашда айрим туманлар ҳокимлари, вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси, шунингдек, хўжаликларни техника, эҳтиёт қисмлар, ўғит ва ёнилғи билан таъминлайдиган идоралар мутасаддиларининг ахборотлари тингланди. Кузги-қишки дала ишларининг бориши талабга жавоб бермаслиги, кўпгина туманларда шудгорлаш, кузги ғалла экиш ва суғориш ишлари кечиктириб юборилаётганига эътибор қаратилди. Шудгорлаш ишларини 5 декабргача тугаллаш вазифалари белгиланди.

А. ТАЙПАТОВ,
ЎзА мухбири.

ҚУРИЛИШ ИШЛАРИНИ ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИШ ЛОЗИМ

Вазирлар Маҳкамасида республикамизда қурилиш масалаларига бағишланган кенгаш бўлди. Уни Бош вазир ўринбосари А. Исаев бошқарди.

Кенгашда қурилиш мажмуи вазирликлари ва идораларининг, молия муассасаларининг, Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликларининг, бошқа буюртмачи ва пудратчи ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Кенгашда мамлакат раҳбарияти ўртага қўйган ва Ўзбекистон қурилиш ташкилотларининг ишини яхшилашга қаратилган муаммолар кўриб чиқилди.

Кенгаш иштирокчилари йил бошидан буён инвестиция дастури қандай бажарилаётганини ва бу дастурни амалга оширишнинг кутилаётган якунларини муҳокама қилдилар. Қурилиш таннархини камайтириш, унинг сифатини яхшилаш, пудрат ташкилотларини рағбатлантиришга доир таклифлар муҳокама қилинди.

Қурилиш ташкилотларини лойиҳаларни амалга ошириш юзасидан ўтказиладиган танловларга жалб этиш ишларининг бўшлиги айтилди. Шу муносабат билан иншоотларни қуришнинг замонавий усулларини ҳали ҳам ўзлаштирмаган лойиҳа ва ишлаб чиқариш ташкилотлари танқид қилинди, уларнинг ишидаги камчиликлар туфайли лойиҳаларни ижро этишга оид танловларда хорижий фирмалар ғолиб чиқмоқда. Мамлакатимиз архитекторлари, лойиҳачилари ва қурувчилари хорижий фирмалар билан рақобат қила олишлари мумкинлиги, бунинг учун ўз салоҳиятларидан тўлароқ фойдаланишлари, бинокорлик материаллари ишлаб чиқаришни сифат жиҳатидан янги босқичга кўтаришлари, қурилиш ишларини жаҳон талабларига мувофиқ равишда бажаришлари зарурлиги таъкидланди.

(ЎзА)

ҚАРОР ВА ШАРҲ

ХОРИЖИЙ САРМОЯ

янги технология олиб киради, экспорт салоҳиятимизни оширади

Мамлакатимизда янги мулкдорлар синфини шакллантириш, нодавлат сектор мавқеини мустаҳкамлаш борасида амалга оширилаётган ишлар иқтисодиётимизда хусусий мулкчилик салмоғини тобора оширмоқда. Ҳозир нодавлат секторининг улуши ялпи ички маҳсулот яратишда 65,6 фоизни, саноатда — 63,6 фоизни, қишлоқ хўжалигида — 99,2 фоизни ташкил этмоқда. Ушбу секторда халқ хўжалигида банд аҳолининг 73,2 фоизи ишламоқда.

Биз, баъзи МДҲ мамлакатларида бўлаётгани каби, тез оммавий хусусийлаштириш йўлини танламадик. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш миллий моделимизнинг босқичма-босқичлик тамойилига асосланган ҳолда давом этмоқда. Мулк шаклини ўзгартириш билан бир қаторда ишлаб чиқариш ва бошқарув тизимларини ихчамлаштириш ҳамда яккаҳокимликни бартараф қилишга қаратилган тадбирлар мажмуи амалга оширилмоқда.

Юртбошимиз мулк масаласига мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий ривожланиш муаммоларини ҳал қилишнинг ва жамиятда ижтимоий адолат ўрнатишнинг муҳим 5 та шартларидан бири сифатида қарамоқдалар: **«Ҳаётимизда ва ишлаб чиқаришда хусусий мулк бошқа мулк шакллари — давлат мулки, жамоа мулки, акционерлик мулки ва ҳоказолар орасида асосий устувор ўринни эгаллаши керак. Қачонки, шу мақсадни тўла амалга ошира олсак, давлат мулки ҳисобидан ўғирлик, талон-тарож қилиш, ундан нопок йўлда фойдаланиб меҳнатсиз даромад орттириш каби беъмани ишларга чек қўйиш мумкин бўлади. Аминманки, ҳеч ким, ҳеч қачон ўз мулкини ўғирламайди ёки ўз мулкига хиёнат қилмайди».**

Бу ўринда шуни алоҳида таъкидлаш керакки, мулкни давлат тасарруфидан чиқариш, хусусий тадбиркорликни рағбатлантириш дастурини амалга ошириш жараёни суст кетмоқда. Бунга, авваламбор, эски қолипдан чиқолмаётган раҳбарлар баъзи имтиёзлардан ажралиб қолишдан қўрқиб, корхона тасарруфидаги мулкни «қўлдан чиқармасликка» ҳаракат қилишаётганлиги сабаб бўлмоқда. Бу ўз навбатида иқтисодий ислоҳотларга ғов бўлмоқда.

Шунингдек, корхоналар акциялар пакетининг эркин ресурсларини сотиш ҳисобига айланма маблағларни тўлдириш имкониятларидан яхши фойдаланмаяптилар. Жорий йилда 1 октябргача бошланғич фонд бозорида таркиби ўзгартирилгандан кейин 53,8 миллиард сўмлик акцияларнинг атиги 3,7 миллиард сўмлиги (6,8 фоиз) сотилди, холос. Бу кўрсаткич, айниқса, Тошкент, Андижон, Хоразм, Наманган вилоятлари ва Тошкент шаҳрида жуда паст. Шунингдек, «Ўзэлтехсаноат», «Ўзмашсаноат», «Ўзавтосаноат» уюшмаларида, «Ўзсувқурилиш» давлат концерни, Ўзбекистон Почта ва телекоммуникациялар агентлиги корхоналарининг акциялари суст сотилмоқда. Чунончи, «Ўзқишлоқхўжаликмаш-холдинг» компанияси корхоналарида 1998 йил май ойига қадар 852,3 миллион сўмлик сотилмаган акция мавжуд эди. 1 майдан 1 октябргача бўлган муддатда атиги 530 минг сўмлик сотилган, холос.

Бундай ҳолатнинг асосий сабаби — тармоқлар, корхоналар раҳбарлари хорижий инвесторларни ўзларига жалб қилолмаётганлигидадир. Оқибатда акцияларнинг салмоқли қисми ўз харидорларини тополмаяпти. Акциядорлар эса ўз акцияси учун кўнгилдагидек даромад ололмаяпти. Ваҳоланки, ҳар бир акциядор ўз акцияларига юқори дивиденд олган тақдирдагина ўша корхонани ҳақиқий акциядорлашган, деб ҳисоблаш мумкин.

Юқоридаги муаммолар ечимини топиш йўлида, давлат мулкини хусусийлаштиришда хорижий инвестицияларни жалб қилишнинг самарали механизмини яратиш, қимматли қоғозлар бозорида чет эл инвесторларининг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш мақсадида **Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси «Давлат мулкини хусусийлаштиришда хорижий сармояларни жалб қилишни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди.**

Қарорнинг туб моҳияти мамлакатимизда хусусийлаштириш жараёнини дунё тажрибасига асосланган ҳолда янада чуқурлаштириш, экспортбоп ва харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқариш мақсадида хорижий сармоялар ва технологияларни жалб қилишга қаратилган. Айниқса, чет эллик тадбиркорлар мулкини ҳимоя қилиш ва ишлаб топган фойдаларини олиб чиқиб кетиши тўлиқ кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 4 мартдаги Фармонидан сўнг фонд бозорида, эркин савдода фуқароларга, шу жумладан, хорижий инвесторларга мўлжалланган акциялар пакетини сотишни тезлаштириш борасида муҳим қадамлар қўйила бошланди.

Шу ўринда бир мисол. Германиянинг «Ламбрехт» ва Франциянинг «Брефак» фирмалари «Ўзбекистон шампани» акциядорлик жамияти устав фондининг 25 фоизини (ҳар бир фирма 12,5 фоиздан), 220,5 минг АҚШ доллари миқдоридаги 19915 та акциясини сотиб олди. Чет эл фирмалари менежмент ва экспорт масалалари, замонавий технологияларни ишлаб чиқаришга татбиқ этиш билан шуғулланадиган мутахассисларни жалб қилиш, 1999 йилнинг охиригача 75 минг АҚШ доллари ҳажмида хорижда маркетинг хизматини амалга ошириш мажбуриятларини олди. Энг муҳими, икки фирма 2002 йилгача ҳар бири 200 минг АҚШ доллари миқдорида ишлаб чиқариш линиясини қайта жиҳозлаш учун маблағ ажратади. Натижада корхона ўзининг экспорт қувватини ошириш имкониятига эга бўлади. Хорижий фирмалар 1999 йилда 200 минг, 2000 йилда 500 минг, 2001 йилда 1 миллион дона шиша шампан виносини эркин валютага экспорт қилишга ёрдам бериш мажбуриятини олди. Ушбу тадбирларни амалга оширишдан ҳам ўзимизнинг акциядорлар, ҳам чет эл инвесторлари иқтисодий манфаатдор бўладилар.

Мазкур қарор «корхоналарни, шу жумладан, базавий тармоқлар корхоналарини якка тартибда хусусийлаштириш, акциядорлик жамиятлари акциялари пакетининг бир қисмини биржа ва биржадан ташқари бозорларда хорижий инвесторларга сотиш, харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналарни хорижий инвесторларга уларнинг тўлиқ мулки қилиб сотиш йўли билан хорижий сармояларни жалб этиш соҳаларини кенгайтириш»га кенг йўл очиб беради.

1999 йилнинг 1 мартигача хусусийлаштириладиган корхоналар мол-мулки қиймати эркин алмаштириладиган валютада баҳоланади. Уларни баҳолашга етакчи хорижий баҳолаш компаниялари жалб қилиниши назарда тутилган.

Корхоналар ҳамда акциялар пакетлари, ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва замонавий технологиялар билан қайта жиҳозлаш бўйича бизнес-режа тақдим этилган тақдирда, фақат тендер ва инвестиция савдолари орқали сотилади. Тендер савдоларини ўтказиш бўйича Давлат комиссияси тасдиқланди ва унга Низом ишлаб чиқиш ва Давлат мулк қўмитаси билан ҳамкорликда сотиладиган объектлар проспектини, уларнинг ишлаб чиқариш, молиявий-иқтисодий тавсифномаларини тайёрлаш вазифаси юклатилди.

Ушбу қарорнинг ўзига хос томонларидан яна бири шуки, хусусийлаштирилган корхона томонидан хорижий инвесторнинг инвестиция мажбуриятлари ҳисобига олинган пул маблағлари ва технология асбоб-ускуналари даромад (фойда) ва қўшилган қиймат солиғидан озод қилинади. Бу янги чет эл технологияларини ишлаб чиқаришга кенг татбиқ қилишга қулай имконият яратади.

Булардан ташқари, қарорда Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси ва «Тошкент» республика фонд биржасига Молия вазирлиги ва Марказий банк билан ҳамкорликда қимматли қоғозларни хорижий инвесторларга эркин алмаштириладиган валютага сотиш учун тегишли меъёрий ҳужжатларни ишлаб чиқиш ҳамда 1999 йил 1 январгача махсус савдо майдончаси ташкил этиш вазифаси юклатилган. Хусусийлаштирилаётган корхоналарни ёки акциялар пакетларини хорижий инвесторларга сотиш билан боғлиқ тартиб-қоидалар ва қатор ташкилий ишлар аниқ белгиланган.

Қарорнинг бажарилиши мамлакатимизда олиб борилаётган хусусийлаштириш жараёнини тезлаштиришга ёрдам беради. Ишлаб чиқариш корхоналарининг чет эл ишбилармонлари билан алоқалари кучаяди, мамлакатимизга илғор технологиялар кириб келади. Натижада мулкдорлар синфи мустаҳкамланади, давлатимизнинг экспорт салоҳияти ошади.

Авазхон СОДИҚОВ,
иқтисодий шарҳловчи.

Маълумки, шу йилнинг 2 октябрида республикамиз Президентининг «Акциядорлик тижорат банклари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида«ги Фармони эълон қилинди.

ҲИССАДОРЛАР ЙИҒИЛИШИ

Тижорат банклари фаолиятини бошқаришда акциядорларнинг ролини ошириш, банк ходимларини ишга ёллашнинг шартнома тизимига ўтказиш, кредитлар бериш ҳамда уларнинг қайтарилишини таъминлаш учун банкнинг раҳбар ижроия органлари жавобгарлигини ошириш, шунингдек, хусусий банклар ташкил этиш жараёнини рағбатлантириш мақсадида эълон қилинган ушбу Фармон банк бошқаруви ходимларининг масъулиятини янада ошириши, шубҳасиз.

Куни кеча Ўзбекистон — Туркия ҳамкорлиги меваси — «ЎТбанк»да банк ҳиссадорларининг навбатдан ташқари ўтказилган умумий йиғилиши ҳам айнан Президентимизнинг юқорида зикр этилган Фармони ижросига бағишланди. Йиғилишда банк бошқаруви раиси Юксель Дикмен ва банк кенгаши раиси Йўлдошали Жўраевларнинг банк фаолиятига доир ҳисоботлари тингланиб, ҳиссадорлар муҳокамасига қўйилди. Банк Низомига киритилган баъзи ўзгартишлар, банк кенгаши ҳақидаги Низом ҳиссадорлар муҳокамасидан сўнг тасдиқланди.

Шунингдек, банкнинг янги кенгаши ва тафтиш кенгаши аъзоларини тайинлаш масаласи ҳам муҳокама этилди. «ЎТбанк» ҳиссадорлари банк бошқарувининг шартнома асосида ишга олиниши Низомини муҳокама қилдилар ва банк бошқаруви раиси билан тузилган шартномани бир овоздан тасдиқладилар.

Банк ҳиссадорлари «Пахтабанк» бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари Қ. Тошматовни «Ўзбекистон — Туркия» қўшма банки — «ЎТбанк» кенгаши раиси этиб сайладилар.

М. ХОЛМАТОВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Конституциясининг 6 йиллигига

МАМЛАКАТИМИЗ РАВНАҚИ ЙЎЛИДА

Маълумки, ҳар бир жамиятда иқтисод биринчи ўринда турадиган, сиёсатни ҳам белгилаб берадиган, унга нисбатан устуворликка эга бўлган асосий масала ҳисобланади. Шу сабабдан давлатнинг асосий қонуни ҳисобланган конституцияда бу масалага алоҳида эътибор қаратилади. Мустақил республикамизнинг биринчи Конституциясида ҳам иқтисод масаласига, иқтисодий муносабатларни белгилаб бериш, уларни тартибга солиш масаласига муҳим эътибор берилган.

Иқтисодиёт масаласига Ўзбекистон Конституциясида совет даврида амалда бўлган конституцияларга нисбатан янгича, бутунлай бошқача ёндашилган. Ўша давр конституцияларида иқтисодиётнинг социалистик тараққиёт йўли деб аталмиш муносабатлар ўрнатилган ишлаб чиқариш усули белгилаб берилиб, тартибга солинган эди. Бунда хўжалик юритишнинг ҳамда мулкчиликнинг илғор, прогрессив восита ва усуллари ҳамда шакллари чеклаб қўйилган бўлиб, ишбилармонлик, тадбиркорлик бутунлай бўғилган эди, ишлаб чиқаришнинг охирги натижаларидан манфаатдорлик умуман йўқ эди. Буларнинг барчаси иқтисодни оғир таназзулга олиб келганлиги ҳозир ҳаммага аён. Шунинг учун мустақиллик шарофати туфайли ушбу тараққиёт йўлидан воз кечилиб, жаҳон тажрибасида синалган, амалиётда ўзини оқлаган иқтисодий муносабатларга ўтишга жазм қилинди. Бу янги иқтисодий муносабатларни, табиийки, давлатимизнинг асосий қонуни бўлган Ўзбекистон Конституцияси белгилаб берди.

Ўзбекистон Конституциясида иқтисодий муносабатлар масаласига алоҳида боб бағишланиб, унда республикамиз иқтисоди бозор муносабатларига асосланиши таъкидланди. Чунончи, Ўзбекистон Конституциясининг 53-моддасида кўрсатилишича, бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Ушбу моддада иқтисодий муносабатларнинг асоси бўлган мулк масаласига катта эътибор берилган. Унда кўрсатилишича, барча мулк шакллари тенг ҳуқуқли ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилади. Айниқса, хусусий мулкни кенг жорий қилишга урғу берилиб, унинг бошқа мулк шакллари каби дахлсиз эканлиги ва хусусий мулк давлат ҳимоясидалиги белгиланган.

Ўзбекистон Конституциясида фуқароларнинг ҳам мулкдор бўлиш ҳуқуқига эга эканлигига алоҳида эътибор берилган. Асосий қонунимизнинг 36-моддасига кўра, ҳар бир шахс мулкдор бўлишга ҳақли. Банкка қўйилган омонатлар сир тутилиши ва мерос ҳуқуқи қонун билан кафолатланади. Ушбу қоида илгари ҳаракатда бўлган биронта ҳам конституцияларимиздан ўрин олмаган эди. Аксинча, фуқароларнинг мол-мулкка бўлган ҳуқуқлари ўта чекланган эди. Уларнинг ишбилармонлик, тадбиркорлик, ҳунармандчилик билан шуғулланишлари қонун билан таъқиқланган бўлиб, фақат битта уй-жойга, битта автомашинага, ёрдамчи хўжалик юритиш учун оддий инвентарларга, 1 та қорамол ва 5 тагача қўй-эчкига эга бўлиши, агар 10 минг сўмдан ортиқ суммадаги мол-мулк сотиб оладиган бўлса, тегишли давлат органи олдида кўрсатма беришга мажбур эди. Буларнинг барчаси фуқароларнинг ишлаб чиқаришга совуққонлик билан муносабатда бўлишларига олиб келиб, иқтисоднинг тараққий этишига салбий таъсир қилди. Ҳозирда ҳаракатдаги Конституциямизда эса бу каби салбий ҳолатларга чек қўйилиб, давлат иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини муҳофаза қилишлиги кафолатланган (53-модда).

Иқтисодий тараққиётга эришишда табиий бойликларнинг алоҳида ўрни бор. Улардан оқилона ва самарали фойдаланиш иқтисодни юксалтиришда муҳим аҳамиятга эга. Шу сабабдан, Конституциямизнинг жамиятнинг иқтисодий негизларига бағишланган бобида табиий ресурслардан фойдаланишни тартибга солишга катта эътибор берилган. «Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий заҳиралар, — дейилади Ўзбекистон Конституциясининг 55-моддасида, — умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир». Асосий қонунда табиий бойликларнинг давлат мулки қилиб кўрсатилиши табиий ресурсларнинг инсон меҳнати маҳсули эмаслиги, улардан фойдаланишда умумхалқ ва давлат манфаатларининг устуворлиги каби хусусиятлар эътиборга олинган. Хусусан, ер, сув, ер ости бойликлари, ўрмонларни хусусий мулк қилиб бўлиб бериб бўлмайди, улардан давлат мулкчилиги асосида фойдаланиш умумхалқ манфаатларига мос тушади. Шу сабабдан, табиат бойликларига нисбатан Ўзбекистон Республикаси Конституциясида давлат мулкчилиги тўғрисидаги қоида ўз ифодасини топган.

Аммо табиат бойликларига мулкчилик масаласи тўғрисида гапирганда шу нарсага эътиборни қаратиш лозимки, уларга нисбатан баъзи қонунларда ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг бир қатор фармонларида баъзи тоифадаги ерларга нисбатан хусусий мулкчиликка ўтиш мумкинлиги ҳам кўрсатилган.

Масалан, Ўзбекистон Республикаси Ер кодексининг 2-моддасида кўрсатилишича, дипломатия ваколатхоналари ва уларга тенглаштирилган, Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган халқаро ташкилотларга ваколатхона биноси; юридик ва жисмоний шахсларга савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари шу объектлар жойлашган ер участкалари билан; чет эллик юридик ва жисмоний шахсларга, шунингдек, республикада доимий истиқомат қилаётган ва истиқомат қилиш учун гувоҳномаси бўлган шахсларга турар жой бинолари шу бинолар жойлашган ер участкалари билан бирга сотилаётганда мулк қилиб берилиши мумкин.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 21 январдаги «Иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, хусусий мулк манфаатларини ҳимоя қилиш ва тадбиркорликни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармонига биноан, кўчмас мулк сотилганда шу мулк жойлашган ер участкалари ҳам сотилиб, хусусий мулк қилиб бериш мумкинлиги белгиланган. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 йил 24 ноябрдаги «Ерлардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармонида ҳам ер участкаларини хусусий мулк асосида сотиш мумкинлиги кўрсатилганлиги характерлидир.

Умумий хулоса қилиб айтиш мумкинки, мустақил давлатимизнинг биринчи Конституциясида республикамиз иқтисодининг асослари равшан кўрсатиб берилган ва мукаммал тартибга солинган. Ушбу ҳуқуқий асослар иқтисодимизнинг бундан кейинги тараққиёти, халқ хўжалигида бозор муносабатларини қарор топтириш учун хизмат қилади.

М. УСМОНОВ,
Ж. ХОЛМЎМИНОВ,
юридик фанлари докторлари.

ОЛИЙ МАЖЛИСНИНГ XIII СЕССИЯСИ ОЛДИДАН

АНИҚЛИК ЗАРУР

Адвокатлик фаолиятининг самарадорлигини ошириш, адвокатнинг мустақиллигини таъминлаш ва фуқароларнинг ҳуқуқларини янада тўлароқ ҳимоя қилиш ҳамда рўёбга чиқаришни ўз олдига мақсад қилиб қўювчи «Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимоялаш тўғрисида»ги қонун лойиҳаси бундан икки йил аввал қабул қилинган «Адвокатура тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг мантиқий давомидир.

Мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари ҳимоясини кучайтириш, уларни амалга оширувчи давлат ва нодавлат ташкилотлари фаолиятининг ҳуқуқий асосларини яратиш борасида жуда катта ишлар олиб борилаётганлигини таъкидлаш ўринлидир. Адвокатура ҳам ўз моҳиятига кўра, ана шундай ҳуқуқий институт ҳисобланиб, нотижорат ташкилотлар қаторига киради.

Юқорида қайд этганимиздек, республикада адвокатура фаолиятининг ҳуқуқий асоси мавжуд бўлиб, унда ушбу органнинг вазифалари, ташкилий шакллари, фаолиятининг принциплари ва турлари, адвокатнинг ҳуқуқ ҳамда вазифалари, адвокатурага тааллуқли бошқа масалалар ёритилган. Мазкур қонуннинг талабига асосан, олий юридик маълумотга эга бўлган ва белгиланган тартибда адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияни олган Ўзбекистон Республикаси фуқароси адвокат бўла олиши мумкин.

Ҳуқуқий демократик давлат барпо этишда, ҳуқуқий онг ва тафаккурнинг шаклланишида адвокатуранинг ўрни катта эканлигига алоҳида эътибор қаратилганлиги боис, бу соҳа ходимлари фаолиятининг кафолатлари ва ижтимоий ҳимоясини кучайтириш мақсадида алоҳида қонун лойиҳаси тайёрланиб, айни пайтда кенг халқ оммасининг муҳокамасидан ўтказилмоқда. Ушбу лойиҳала адвокатнинг мустақиллигини ва унинг ижтимоий ҳимоясини таъминлаш механизмини яратишга қаратилган асосий қоидалар ўн икки моддада ўз ифодасини топган.

«Адвокатура тўғрисида»ги Қонун изчил ривожлантирилиб, лойиҳада адвокатнинг қасамёд қабул қилиши, адвокат шахси, уй-жойи, хизмат биноси, транспорт ва алоқа воситалари, хат-хабарлари ҳамда унга тегишли бўлган ашё ва ҳужжатларнинг дахлсизлигини таъминловчи ҳуқуқий нормалар мустаҳкамлаб қўйилган. Шунингдек, адвокатнинг ҳаёти ва соғлиги давлат ҳимоясида эканлиги қонун даражасида эътироф этилиб, ўз касбий фаолиятини амалга ошириш даврида адвокатнинг ҳаёти ва соғлигига зиён етказилса, унинг ўзи ёки меросхўрлари ижтимоий ҳимоя қилинажаклиги ҳам белгиланган.

Лойиҳа билан танишар эканмиз, фикримизча, унда айрим ноаниқ жумлалар, ҳуқуқий нормаларни такрор ишлатиш ҳоллари мавжуддай, баъзи ҳолатларда эса амалдаги қонунларга нисбатан номувофиқликлар учраётгандай туюлади.

Масалан, «Адвокатура тўғрисида»ги Қонуннинг 6,7-моддаларида ва Жиноят Процессуал Кодексининг 53-моддасида адвокат (ҳимоячи)нинг ҳуқуқ, вазифалари белгилаб қўйилганлигига қарамасдан, ушбу ҳолатлар лойиҳада турлича мазмунда баён этилган.

Назаримда, лойиҳада бир модда доирасида (4-модда) берилган адвокатнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари юқорида кўрсатилган амалдаги қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ ҳолда ёки уларни тўлдириш тартибида иккита алоҳида моддада ёзилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Шу каби ҳолатларни лойиҳанинг 6-моддаси 2-қисмидаги адвокатга нисбатан жиноий иш қўзғатиш тартибини, 7-моддасидаги унинг фаолиятига аралашишга йўл қўйилмаслигини белгиловчи нормаларда ҳам учратиш мумкин.

4- ва 8-моддаларда адвокат ўз ваколатларини мамлакат ҳудудидан ташқарида ҳам бажариши мумкинлиги таъкидланган. Бироқ 6-моддада унинг шундай ҳолатлардаги дахлсизлиги масаласи очиқ қолдирилган.

5-моддада адвокатлик фаолиятини тўхтатиб туриш ва тугатиш адвокатнинг мустақиллигини таъминлаш воситаси сифатида кўрсатилган. Фикримизча, бу ерда мантиқий боғлиқлик сезилмайди.

Лойиҳанинг 7-моддаси 3-қисмида «ишда иштирок этиш учун адвокатга ижозат берилгани тўғрисидаги тасдиқ хати» деган ва амалдаги қонун ҳужжатларида учрамайдиган ноаниқ жумла қўлланилган. Бизнингча, ушбу ҳолга аниқлик киритиш лозим. Ёки уни процессуал қонунлар талабига мослаш зарур бўлади. Агарда ушбу «тасдиқ хати» қўшимча руҳсат олиш тартибини жорий қилаётган бўлса, уни лойиҳадан чиқариш керак, деб ўйлаймиз.

Ҳозир мазкур қонун лойиҳаси кенг жамоатчилик, назариётчи олимлар, ҳуқуқни муҳофазалаш органлари ходимлари, айниқса, адвокатлар томонидан қизғин муҳокама қилинмоқда. Табиийки, лойиҳага билдирилган фикр-мулоҳазалар, таклифлар инобатга олинган ҳолда республика Олий Мажлисининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси томонидан қайтадан маромига етказилади. Аминмизки, мазкур қонун ҳуқуқларимиз кафолати сифатида ҳаётда ўз ўрнини эгаллайди.

Х. ФАЙЗИЕВ,
ҳуқуқшунос.

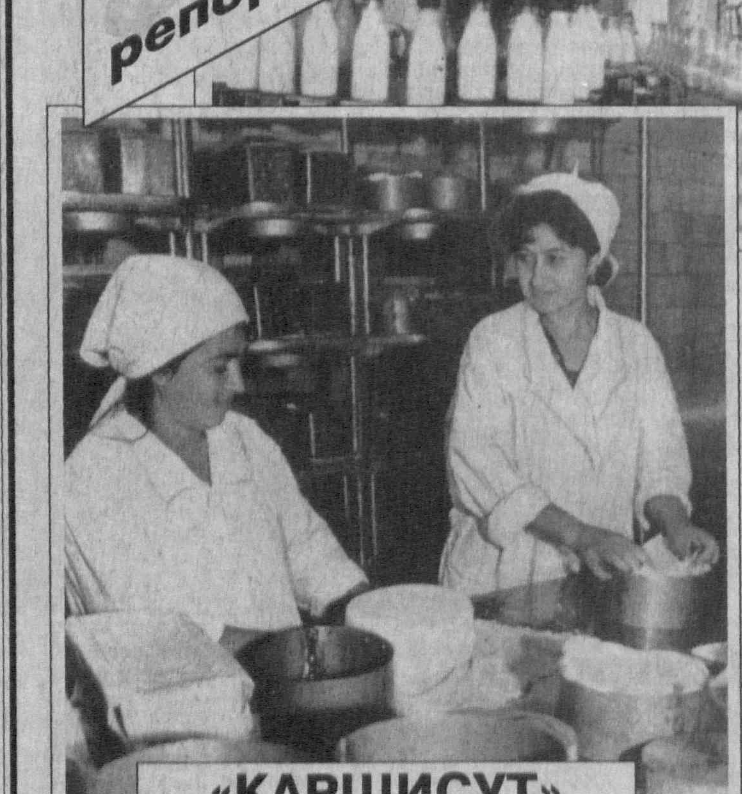

«ҚАРШИСУТ» ТАМҒАСИ БИЛАН

Ҳалол рақобат бор жойда иш унуми ҳам, маҳсулот сифати ҳам юқори бўлади. «Қаршисут» тамғаси билан чиқарилаётган маҳсулотлар рақобатбардошлиги, ва сифати билан алоҳида ажралиб туради. Бунга сабаб «Қаршисут» акционерлик жамиятида ҳалол рақобатнинг мавжудлигидир. Бу ерда бир-биридан бежирим сифатли идишларга қадоқланиб истеъмолчиларга тақдим этилаётган сут, қатиқ, пишлоқ, қаймоқ, музқаймоқ ва бошқа сутли маҳсулотлар ҳар қандай харидорни лол қолдириши табиий. Ҳозирда «Қаршисут»нинг Қамаши, Ғузор, Касби ва Косон туманларидаги шаҳобчаларида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ҳам ўта харидоргир бўлмоқда.

СУРАТЛАРДА: тайёр маҳсулотлар ўз харидорига мунтазир; оператор Козим Зиёдов; Ҳафиза Тўхтақулова ва Маҳбуба Икромова пишлоқ ишлаб чиқаришда илғорлардан.

Ш. ШАРОПОВ
(ЎзА) олган суратлар.

ҲУДУДИЙ СЕМИНАР

Республика "Замин" давлат акционерлик банки Бухорода ҳудудий семинар ўтказди. Унда мазкур банкнинг Навоий, Самарқанд, Қашқадаре, Сурхондарё, Хоразм, Бухоро вилоятлари, Қорақалпоғистон Республикасидаги бўлимлари вакиллари қатнашди. Улар деҳқон-фермер хўжаликлари, кичик ва ўрта бизнес тадбиркорларига узоқ муддатли кредитлар ажратиш, бу кредитлар самарадорлигини ошириш, истеъмол бозорини сифатли маҳсулотлар билан тўлдириш йўллари ҳақида фикрлашиб олдилар.

Илҳом САФАР,
ЎзА мухбири.

"Халқ сўзи"га жавоб берадилар

УЗР СЎРАДИЛАР

Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ тумани Қоранқул қишлоғида яшовчи пенсионер Т. Ўрмоновдан таҳририятга келган шикоят хатида унга берилган имтиёзлардан фойдаланишга монелик қилингани ҳамда автобус ҳайдовчисининг қўпол муомаласидан дили ранжиганлиги билдирилган эди.

Шикоят хати вилоят йўловчилар ташиш автотранспорти концернига моҳиятан кўриб чиқиш учун юборилганди. Таҳририят яқинда мазкур ташкилотдан жавоб мактуби олди. "Тошвилйўловчитранс" концерни бошқаруви раиси жаноб М. Каримовнинг хабар беришича, Бўстонлиқ автосаройи раҳбарининг тасарруф бўйича ўринбосари Ю. Мирзаев, вилоят автобошбекатлар ва автошоҳбекатлар ишлаб чиқариш бирлашмасининг Чирчиқ шаҳридаги бирлиги бошлиғи А. Рўзметов ва шоҳбекат нозими Р. Рафиқовлар шикоят муаллифи Т. Ўрмонов билан учрашиб, суҳбат ўтказганлар ҳамда кимлар жамоат транспортидан имтиёзли равишда фойдаланиши мумкинлигини тушинтирганлар. Айни пайтда А. Рўзметов, А. Рафиқовлар англашилмовчилик юз берган пайтда Т. Ўрмоновга эътиборсизлик билан муомала қилганликлари ҳамда ўз хизмат вазифаларига совуққонлик билан қараганликлари учун ундан узр сўрадилар. Чирчиқ ишлаб чиқариш бирлашмасининг буйруғи билан А. Рўзметовдан ойлик маошининг 20 фоизи, Р. Рафиқовдан эса 40 фоизи миқдорида жарима ундирилди. Тошкент - Чорвоқ йўналишидаги автобус ҳайдовчиси Х. Сиддиқовга йўловчи Т. Ўрмоновга нисбатан қўпол муомалада бўлганлиги учун ҳайфсан эълон қилинган.

Келажакда бундай ҳолларнинг қайтарилмаслигини таъминлаш мақсадида "Ғазалкент" шоҳбекати ҳамда Бўстонлиқ автосаройи раҳбарлари зиммасига барча ходимлар ва автосарой ҳайдовчилари ўртасида тегишли тушинтириш ишларини олиб бориш ҳамда уларга нисбатан талабчанликни ошириш вазифаси юкланди.

Шикоят муаллифи фуқаро Т. Ўрмонов амалга оширилган тадбирлардан қониқиш ҳосил қилди.

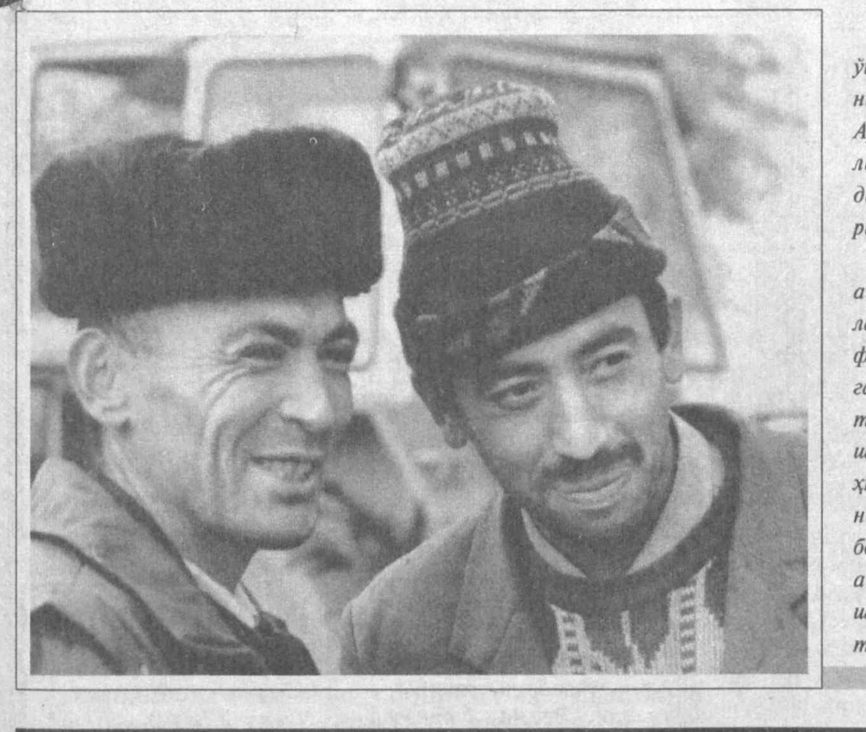

Келгуси йил ҳосилини ўйлаган деҳқон ҳаракатни бугундан бошлайди. Ариқ-зовурларни тозалаш, ерни шудгорлаш, дарахтларга шакл бериш...

Барча кузги-қишки агротехника тадбирларини ўз вақтида, сифатли қилиб бажаришга одатланган Фурқат туманидаги «Қўқон» ширкатлар уюшмаси деҳқонлари ариқ-зовурларни тозалаш ишларини бошлаб юборганлар. Иш, айниқса, «6-Бекобод» ширкатида намунали ташкил этилган.

СУРАТЛАРДА: «Қўқон» ширкатлар уюшмаси гидротехниги Жуманбой Хидиров ва механизатор Икромжон Остонақулов; ариқ-зовурларни тозалаш жараёни.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

«ҚАСАМЁДГА ДОИМ СОДИҚМИЗ»

Сардорнинг овози янгради:

— Полк, ростлан! Текислан! Байроққа қараб ростлан..!

Қисм жанговар байроғи олиб кирилаяпти. Оркестр мусиқа билан жўр бўлаётир. Қоматларини кериб турган ёш аскарлар кўзида нур порлаётир, қалбларида Ватан ҳисси, ғурур жўш ураётир. Уларга ҳавас ила боқаётган ота-оналарга бир қаранг. Ўғлини ҳарбий либосда кўриб севинч ёшларини яширолмаётган онаизорнинг фахрланиш туйғуларини ҳис этинг.

Ҳа, бугун байрам. Саф тортиб турган йигитларнинг ҳаётида унутилмас қутлуғ кун. Чунки улар Ватанга, Президентга, халқига доим содиқлиги ҳақида юрт олдида қасамёд қилмоқдалар.

Республика ИИВ Ички қўшинларига қарашли Ш. Чиналиев сардорлик қилаётган ҳарбий қисмда ёш аскарларнинг қасамёд қабул қилиш маросими ана шундай бошланди. Аскарларни табриклаш учун Ички қўшинлар бошқармаси раҳбарлари, фахрийлар, ота-оналар, жамоатчилик вакиллари, санъаткорлар ташриф буюришди. Ички қўшинлар қўмондони, генерал-майор Ҳабибулло Ҳожиматов аскарларни ушбу қутлуғ кун билан муборакбод этар экан, юртимиз осойишталиги уларга топширилажагини, бу масъулиятли вазифани шараф билан оқлашларига ишонч билдирди. Неварасининг қувончига шерик бўлиш учун Андижондан ташриф буюрган бувижонимиз йигитларнинг бошлари тошдан бўлсин, деб дуо қилдилар.

Шундан сўнг аскарлару барча меҳмонлар байрам дастурхонига жамландилар. Бир пиёла чой устида дилдан гурунглашдилар.

Дам соз, дам суҳбат деганларидек, тантаналар куй-қўшиқларга уланди. Ҳарбий қисм бадиий ҳаваскорлар жамоаси, Ички қўшинлар бошқармаси намунали оркестри ўз концерт дастурларини намойиш этдилар.

Хурсандчиликка нима етсин! Айниқса, посбонлар қувончини айтинг. Улар борки, юртимиз тинч, хонадонимиз осойишта. Улар борки сарҳадларимиз дахлсиз. Ҳарбий қисмдан бой таассуротлар билан қайтаяпман-у, қулоғим остида аскарларнинг тантанали овози қайта-қайта жарангларди: "...Сўнгги нафасим қолгунча халқимга, Президентимга содиқ қолишга қасамёд қиламан. Агар ушбу қасамимни бузсам, халқимнинг нафратига мубтало бўлай..."

Озод РАЖАБОВ, "Халқ сўзи" мухбири

Мардлар қўриқлайди

Ватанни

БАХТСИЗ ҲОДИСАНИНГ ОЛДИ ОЛИНДИ

Яқинда Ички қўшинлар матбуот хизматига Тошкент шаҳри «Бешқайрағоч» даҳасида яшовчи Гўзал Тожибоевадан қуйидаги мазмундаги хат келди.

"Ҳурматли матбуот хизмати ходимлари!

7 яшар қизим Гулнора билан Тошкент денгизига дам олгани борган эдик. Фалокат оёқ остида деганларидек, чўмилаётган қизим тўсатдан денгизга чўка бошлади. Қўрқиб кетиб, атрофдагиларни ёрдамга чақирдим. Биздан 10-15 қадам нарида ўтирган бир йигит ҳеч иккиланмасдан кийим-боши билан ўзини сувга ташлаб, чўкиб кетаётган қизимни қутқариб қолди. Кейин билсам, у йигит Ички қўшинлар бошқармаси ходими Гулмирза Жуманиёзов экан. Шошганимдан ўша пайтда тузукроқ миннатдорчилик ҳам билдиролмабман. Сизлардан илтимос, менинг миннатдорчилигимни ўша жасур йигитга бирон газета орқали етказсангизлар".

Гулмирза Жуманиёзов асли Қорақалпоғистон Республикасининг Амударё туманидан. У ҳозирги кунда Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Ички қўшинларига қарашли тезкор қидирув гуруҳини бошқармоқда. Олти йилдирки, айрим сабаблар билан армия хизматидан бўйин товлашга ҳаракат қилаётган аскарларни излаб топишда хизматдошларига ўрнак бўлиб келмоқда. Ҳаракатчанлиги, қолаверса, кечаю кундуз тиним билмаслиги туфайли кўплаб қочоқ маҳбусларни қидириб топишда, хизматдан қочган аскарларни эса ўз ҳарбий қисмларига қайтариб олиб келишда муваффақиятга эришмоқда. Подполковник Николай Попов Гулмирза Жуманиёзов ҳақида шундай дейди: "У инсонларга ҳар қандай шароитда ёрдам беришга тайёр. Жасурлигини, ўз касбини севишини биз доим ҳурмат қиламиз ва бу фазилатлари билан у ҳамкасбларига ўрнак бўлиб келмоқда".

Н. Попов ҳақ. Агарда жасурлик Гулмирзанинг қонида бўлмаганида, у ҳеч иккиланиб ўтирмасдан ўзини сувга ташлаб, чўкиб кетаётган қизни қутқариб қолмаган бўларди. Албатта, бундай воқеалар инсон ҳаётида ҳар замонда учраши, унга тасодифан дуч келиб қолиши мумкин. Лекин бундай фожеанинг олдини олиш мард, ҳалол, жасур ва фидоий йигитларнинг қўлидан келади. Биз ўз касбини севиб, ардоқлаб, Ватан, халқимиз тинчлиги йўлида хизмат қилаётган Гулмирза Жуманиёзов каби жасур кишиларнинг бундан кейинги ишларига катта омадлар тилаймиз.

Холмурод ОЛЛОНАЗАРОВ, республика ИИВ ИҚБ матбуот хизмати бошлиғи, подполковник.

СУД ОЧЕРКИ

ҚОТИЛЛИККАЧА ЕТГАН ЖИНОЯТ

Темир қизиғида босилганда, жиноятнинг пайи қирқилганда, қотилларнинг изига астойдил тушилганда норасида гўдаклар, бегуноҳ одамлар умри узилмас, ҳалол кишилар ризқи кесилмас, инсонлар тинчи бузилмас эди-ку...

Бу ёғи ҳуқуқ-тартибот ходимлари, маҳаллий жамоатчилик ҳукмига, виждонига ҳавола.

Жиноятчиларнинг навбатдаги режалари ҳам амалга ошди. Бировнинг қўрасини бир оқшомда шип-шийдам қилиб кетдилар. 120 минг сўмлик ўлжа — қўй-сигир Асқар Ҳайитовнинг ҳовлисида гумдон қилинди.

Ўғриликни қойил қилганидан гердайган Норжигит Жуманиёзов ҳамтовоғига ўқрайди:

— Лаллайиб ўтирмасдан улов топ. Молларни бозорда пуллаймиз, э, ўша...

Унинг гапи оғзидан чиқар-чиқмас Асқар қўлини кўксига қўйди.

— Ҳозир «есть» қиламиз, ака! Гаплашиб қўйганман.

Тавозе Норжигитга хуш ёқди шекилли, қўлини мушт қилганча бир-бирига завқ билан урди.

— Ҳа, баракалла!..

Орадан ярим соатлар вақт ўтди. Чироқчи бозори гавжум. Биров сотади, бошқаси олади. Худди шу ерда Н. Жуманиёзов илиниб қолди. Боягина хурсанд, ишидан мамнун Норжигит бошини эгиб ўтирибди. Билинар-билинмас лаблари пичирлайди.

— Ҳаммаси тугадимикин?

Терговчи Н. Жуманиёзовнинг миясидан ўтган фикрни уққандек, унинг кўзига қаттиқ тикилди.

— Айбланувчи Жуманиёзов. Бир бошдан айтаверинг. Шерикларингиз кимлар? Яна нималар қилгансиз? Қайси ишларда қўлингиз бор? Ё ўзимиз...

Норжигит ютиниб қўйди...

Отаси ўлгандан кейин Норжигитларнинг уйидан барака кўтарилди. Тўрт қиз ва ёлғиз ўғил — Норжигит билан қолган она ичкиликка ружу қўйди. Маст-аласт ҳолатида ўтган-кетганнинг ёқасини йиртиб, қўлига илинган нарсани отди. Бора-бора ундан чўчийдиган, кўринса қочадиган бўлдилар.

Онасининг «зўрлиги» Норжигитга хуш ёқар, бундан фахрланиб ҳам қўярди.

— Ҳамма онамдан қўрқади. Овулда ундан зўри йўқ! Мен ҳам ўшандай бўламан...

Норжигит «онасига тортди». Олти ёшидан сигарет чекишга ўрганди. Бу орада бировни ҳақорат қилгани учун онаси икки йилга озодликдан маҳрум этилди. Шу пайт бебош қолган Норжигит не бемазагарчиликларга қўл урмади дейсиз. Ичди. Чекди. Урди.

— Сендай ўғлим борлигидан фахрланаман. Бировга умуман сирингни берма. Олдингни кесиб ўтганни қўя кўрма. Ўшанда сендан қўрқадилар. Айтганинг айтган, деганинг деган бўлади.

Онанинг бетамизларча айтган бу «панд-насиҳатлари» ноқобил ўғилнинг қулоғида қолди.

Маҳалла, жамоатчилик, милиция жим. Болага тўғри йўл кўрсатиш ҳеч кимнинг эсига келмайди...

Инсоннинг энг эсда қоладиган даври 17 ёшлигидир. Чунки ўсмирни мустақиллик пиллапоясига қадам қўйган ширин онлари бу. Ана шундай гўзал паллани — 17 баҳорини Норжигит қўлини қонга булғаб қаршилади. Бирапўла икки тенгдошига пичоқ урди...

Жазони ўтаб қайтганида у 21 ёшда эди. Билагига куч тўлган норғул йигит она «насиҳати»ни ёдида тутди. Текканга тегиб, тегмаганга кесак отди. Кўнглига нима келса, ўшани қилди.

Яна ҳеч кимнинг у билан иши бўлмади. Натижада яна жиноятга қўл урди. Бировнинг эшигини зўравонларча бузиб кирди.

Бу гал уч ярим йил ўтириб чиққан Норжигит, минг афсуски, ўзини улуғвор ҳис эта бошлади.

— Кимлигимни биласанлар-а?

Ўз сўзини у ана шу руҳда бошлаб, тугатарди.

— Нор, онанг бечора ўлиб кетди. Опа-сингилларинг ҳам бировларнинг қўлида. Бу ёғига одамдай яшасангчи?

Якка-ярим юрак ютиб айтилган гап Норжигитга таъсир қилгандай бўлди. У қурилишга жойлашди. Электрпайвандчилик қилди. Бир аёл билан танишиб, унга уйланди.

Оғирнинг устида, енгилнинг остида юрган одамда тутуруқ бўлмас экан. Норжигит бу топиш-тутишга қаноат қилолмади. Тезда яна бойишнинг ҳаром йўлларини қидирди.

Тағин жамоатчилик, мавжуд қонун-қоидалар асосида назорат қилиши лозим бўлган ҳуқуқ органлари четда. Бир куни...

— Агар хўп десанг, яхшигина «объект» бор.

— Омборхонага ўғри тушибди!

Ушбу шумхабардан ҳамма ғимиллаб қолди. Текшир-текширлар бошланди. Кимдир кимгадир шубҳа билан қарайди. Муассаса ходимлари оёққа турган. Лекин изни топиш...

— Озроқ кутишга тўғри келади. Сал совугач сотиб юборамиз. Унгача «клиент» топ. Ўзинг аралашма.

Норжигитдек пихини ёрган «шеф»нинг гапини икки қилиб бўлармиди? Марат унинг шаъмасини дарров тушунди. Сергакликка ишора бу.

Вақт ўтди. Излар ёпилгандай бўлди.

— Шеф! Омад келди, чоғи.

Норжигит илгари бирга «ўтириб» чиққан «дўсти» Фарҳоднинг оғзини беркитди.

— Тс...с! Аёлим эшитиб қолмасин. Кўчада гаплашамиз.

Ташқарига чиқишди. Режа туздилар.

— Жуда бойвачча, дейишади. Омадимиз юришса, буёғи яхши бўлиб кетади. Маошга термулиб ўтирмаймиз.

— Бўпти. Кўндирдинг. Фақат шерикларни ўзинг топасан.

Иш келишилгандек бўлди. Тўрт босқинчи ҳокисор оиланинг оромини бузди. Лекин Оллоҳ уларга йўл бермади. Уй эгалари сезиб қолишди. Қийчувдан шошиб қолган босқинчилар пул, буюмларни чангаллаганча тузоққа илиндилар...- Қамоқ жазоси.

— Омонмисан, қадрдоним? Қайси шамоллар учирди?

Норжигит овоз келган томон пешвоз чиқди. Икки таниш бир-бирини бағрига босди. Бу Норжигитнинг вояга етмаганлар колониясида орттирган таниши Аманов Марат эди. Улар анча вақт суҳбат қуришди.

— Танишимнинг гапига кириб, бировнинг уйига бостириб киргандик. Яна саккиз йил олдим.

Марат учун бу гапларнинг фарқи йўқ эди. Ўша сабабданми, эътибор бериб ўтирмади.

— Узоқданоқ танидим-у, бошим осмонга етди. Керак эдинг-да. Бирга ишлаймиз.

Шу аснода эски қадрдонлар ўрнидан жилди. Йўл-йўлакай нималарнидир сўзлашиб кетишди. У ерга киргунча оғизлари тинмади.

Ўша оқшом Норжигитнинг ороми бузилди. Кўзи юмилди, дегунча хаёлига турли режалар келади. Чўнтаги зумдаёқ қаппайиб кетгандек бўладими-ей. Қисқаси, туни билан ағдарилиб чиқди. Нафс балоси тинчлик бермади. Энг ачинарлиси, миясининг бир четидан «ўзим жазони ижро этиш муассасасида маҳкум бўлсам-у, шу номаъқулчиликка қўл ураманми», деган ўй сира ўтмади.

— Ғишт заводининг омборхонаси автомобилнинг эҳтиёт қисмига тўла экан.

Маратнинг бу ишорасини Норжигит хуллас унутолмади.

— Қандай йўл тутишни ўйла. Мен ҳам калламни ишлатиб кўраман.

Жазони ижро этиш муассасасига тегишли бўлган ғишт заводи омборхонаси атрофида бўлаётган шумғия ҳаракатлар кимнинг ҳам эсига келибди. Маҳкумлару муассаса ишчи-ходимлари кунлик юмуши билан банд. Фақат икки маҳкумгина безовта. Ўзига қулай пайт излайди. Омборхона теварагида ивирсийди.

— Деворни тешамиз. Бошқа иложи йўқ.

Норжигит ўз «ихтироси»дан ишшайди. Марат ҳам унга монанд бош тебратди. Икки ғаламис бир бўлиб ишга киришдилар. Ана-мана дегунча режаям амалга ошди. Омборхонадан қўлга илинадиган, пулга чақиладиган эҳтиёт қисмларни ўмардилар. Сўнг ўлжаларни четроқ жойга кўмиб қўйишди.

Харидор топилди. У Сергейнинг таниш шофёри экан.

Норжигит енгил тортди. Чунки Гасов Сергей анча синамол одами. Икки йилдирки, бирга «ўтиради». Фақат оғзи қандай экан? Сир очилиб қолса борми? Нақд...

— Хотиржам бўлавер, шеф! Сотмасликка сўз берган.

Пухта ўйланган режа алқисса амалга оширилди. Ўлжа сотилди. Иш хамирдан қил суғургандай битди. Ёпиқлик қозон ёпиқлигича қолганидан шериклар ўзида йўқ хурсанд. Сергей ҳам ўзи боп «дўст» топганидан боши осмонда. Ҳар замон чўнтагига тиққан улуши — пулни ушлаб-ушлаб қўяди.

— Зап иш бўлдими-а. Яхши одамлар бор десалар, ишонмасдим.

Сергейнинг бу тавозесидан икки сирдош ғурурланиб қўйди. Бундан кейин доимо ҳамкорлик қилишга аҳд қилиб Сергейга меҳр-мурувват сифатида бир қути сигарет ҳам ҳадя этдилар.

— Биз билан юрсанг кам бўлмайсан, бола!

Уч шумғия «дўст» қуюқ аҳдлашиб бир-бирига қўл берди.

— Биргамиз!

Шу тарзда яна бир жиноят содир этилди. Устамон ўғрилар қидирилар, аммо изни топиш машаққат эди. Лекин бир дақиқа бўлсин суриштирув ишлари тўхтатилмади. Шубҳа қилинган гумондорлар назоратга олинди. Ана шундай ҳолатда — ўғрини топиш чигаллашиб турган пайтда яна бир қабиҳ воқеа юз берди. Ғишт заводининг печкасидан мурда чиқибди. У маҳкум Гасов Сергейнинг чала куйган жасади эди...

— Сергей нега ўлдирилди? Унинг айби нима? Бу номаъқулчиликда кимнинг қўли бор?

Ана шу жумбоқлар ечимга муҳтож эди. Дарҳол жиноий иш қўзғатилди.

Жазони ўтаб қайтган Норжигит онаси ўлиб, ҳувиллаб қолган ҳовлига кириб келди. Қишлоқдошларининг унга ҳадиксираб гапиришлари хуш ёқди.

— Ҳаммаси «пешка» менинг олдимда. Биронтасиям тик қаролмайди-я.

Хаёлидан ўтган фикрлар «шеф»га ҳузур бағишларди. Кўп карра қамалганини мардлик, йигитликка йўярди. Бир куни у буни намойиш этди ҳам.

— Эсингдами, менга тик гапирганинг.

Норжигитнинг важоҳатидан қўшни йигит чўчиб тушди.

— Мен, мен, сизни... қачон...

«Шеф» ҳамлага ўтди.

— Ўчир овозингни. Биласана, мен «ўқиган мактаб»га фақат эркаклар боради...

Шундай дея йигитнинг юзига мушт қўйди. Тепди. Яхшиям одамлар келиб қолишди. Бўлмасам... Шу бўлдию Норжигит қишлоқни тарк этди. Уни навбатдаги дарбадар ва ўта жирканч ҳаёти бошланди.

Лекин у билан яна ҳеч кимнинг иши бўлмади...

1996 йилнинг сентябрь ойи бошлари. Тошкентда сандироқлаб юрган Норжигит бирга ўтириб чиққан шериклари Абдураҳмон Усмонов, Зикрхўжа Исмоиловни сўроқлаб келади.

— Э, бормисан, дўстим? Қандай топсак экан, деб юргандик-а.

Мезбонларнинг бу тавозеси Норжигитни кўнглидаги чўғни алангалаттирди.

— Демак, биз боп юмуш бор.

Ўнинчи сентябрдан ўн бирига ўтар маҳал. Норжигит Жуманиёзов, Зикрхўжа Исмоилов, Иқбол Содиқовлар бекиниб ётган жойларидан чиқиб лифтга ўтиришди. Сўнг «дом»нинг томига чиқиб, ўзлари билан олиб келган арқон ёрдамида мўлжалдаги хонадоннинг балконига тушадилар.

— Учраганини ўлдирамиз. Таниб қолса чатоқ бўлади.

Норжигит гапини тугатар-тугатмас, қараса, меҳмонхонада бир бола ётибди. У хонадоннинг 10 ёшли аъзоси Шерзод эди. Кўзи қонга тўлган Норжигит ҳокисор гўдакнинг бошига болға билан бир неча марта урди. Бола уйғонмасдан нобуд бўлади. Ана шу маҳалда Зикрхўжа, Иқбол уйқудаги уй бекаси Озода Ўрмонова ётган хонага кириб унга ташланадилар. Аёл нима бўлганини фаҳмлагунча Норжигит етиб келади. Зикрхўжанинг қўлидаги пичоқни олиб Озоданинг бўйин ва кўкрак қисмига санчади. Аёл жон таслим қилади. Ҳар хил овоз, тапир-тупурлардан уч ёшли Ироданинг уйғонгани ҳам умрига зомин бўлди. Мурғак гўдак шафқатсизларча ўлдирилди.

Босқинчилар ўзганинг мол-мулкини ўмаришларига қулай шарт-шароит яратгач, бемалол ҳаракат қилдилар. Қўлларига илинган нарса қолмади ҳисоб. Башорат қилинган сўм, доллар, тиллони топишолмаган бўлса-да, қуруқ чиқишмади. Гиламдан тортиб, шампунгача олишди. Тонг бўзарар-бўзармас 137000 сўмлик мулкни талон-тарож қилиб, воқеа жойидан ғойиб бўлишди.

Инсон қиёфасидаги бу разиллар қилғиликлари ҳақида Бухоро шаҳрида яшовчи танишлари Бафо ва Соиб Муродовга бемаъниларча гапириб беришди.

... Чироқчи тумани аҳлининг ҳаловати бузилган. Гоҳ у қишлоқда, гоҳ бу хонадонда ўғирлик содир этилади. Ички ишлар бўлимига хабар ҳам берилади. Аммо ўғирлик бўлган жойда из қолмайди. Демак, ўғри жуда пихини ёрган. Лекин ёлғиз эмас. Чунки катта-катта қорамоллардан бира тўла олти-етти боши гумдон бўляпти. ИИБда тадбир ишлаб чиқилди. Ўша маҳалда бошқа ёқда — Норжигитнинг жазони ўташ чоғидаги «отаси», муқаддам икки марта судланган лангарлик Қўлдош Хўжақуловнинг уйида хуфия келишув бўлаётганди.

— Милицияни чалғитишимиз керак. Кўз остимга олиб қўйган дўкон бор. Ўшани урамиз.

Баҳодир Эргашевнинг таклифини Мирислом Шукуров ҳам қувватлади.

— Қишки кийим-кечаги жуда кўп ичкарида.

Унинг айтгани рост бўлиб чиқди. Ўғрилар кўтарганларича кийим-бош олишди. Тижорат бозоридаги дўкон шу зайлда таланди.

— Ёнларингга ўғлим Эркинниям олинглар. У Лангар тоғига йўл кўрсатиб боради. Ўша ёқларда қаровчисиз ҳайдаб қўйилган моллар кўп.

Қўлдош Хўжақуловнинг айтгани тўғри чиқди. Бир оқшомда уч қўйли, тўққиз сигирли бўлдилар.

Қидирув органларининг сусткашлигидан фойдаланган қотил-ўғрилар ўзларини гиёҳванд модда савдосига уришди. Гоҳ Бухоро, гоҳ Чироқчида кўриш мумкин эди уларни.

Разилликнинг манзили яқин. У бир кунмас-бир кун барҳам топади. Ниҳоят, Норжигит Жуманиёзовнинг ҳам жиноий ҳаракатига нуқта қўйилди.

— Фақат ўғриликда айбланармикинман? Ё...

Ўзбекистон Республикаси прокуратураси жиноятларни тергов қилиш бошқармасининг алоҳида муҳим ишлар бўйича катта терговчиси Самижон Аманниёзов вазият етилганини пайқади.

— Айбланувчи Жуманиёзов, мана бу суғуриб олинган тишларни эслаяпсизми? У кимники?

Норжигит ўтирган жойида музлаб қолди. Пешанасидан совуқ тер чиқди.

Ғишт заводини уриб, автомобилнинг эҳтиёт қисмлари пуллангач, Норжигит, Марат, Сергей жуда хушчақчақ ҳолатда ўз ётоқларига тарқалишди. Маза қилиб ухладилар. Эртаси куни уларнинг кайфиятига кўз тегди.

— Норжигит! Менга қара, сен нима қилганингни биламан. Тегишимни бермасанг ёмон бўлади.

«Хизматдоши» Ринат Каниевнинг нимага шаъма қилаётганини Норжигит дарров фаҳмлади. Ўша заҳоти миясида ўт чақнади. Аммо ўзини қўлга олди. Босиқ гапиришга уринди.

— Қўлдан нимаям келарди, Ринат. Тинчгина, озодликни кутиб ётибман-да.

Ринат жилмайиб қўйдида, ҳеч индамай изига қайтди. Унинг ҳолати Норжигитни баттар шубҳага солди. Тезда Маратни топди.

— Сергей аблаҳлик қилибди. Сотибди номард. Бугуноқ ҳисоб-китоб қилмасак бўлмайди. Унинг тириклиги биз учун хатар. Бошқаларгаям гуллаб қўяди, у ифлос.

— Бўпти, ўлдирамиз!

Маратнинг дадиллиги Норжигитга далда бўлди. Ўзаро келишиб олдилар.

1989 йил 17 октябрь. Марат ва Норжигит иккинчи сменадаги ишларини тугатишди. Улардан кейин — учинчи сменага Сергей Гасов келарди. Ҳар хил юмушларни баҳона қилиб уни кутишди. Йўлакда Сергей кўрингач, жой-жойларини эгалладилар.

— Яхшимисан, Сергей? «Запчаст»лардан бошқа ёқда яна бор эди. Юр, кўрсатиб қўяман. Пуллайсан.

Ҳийлани тушунмаган Сергей «шеф»нинг ортидан эргашди. Панароқда Марат шайланиб турарди. Вақт зиқ эди. Норжигит бушлатдаги темирни чиқариб «сотқин»нинг бошига туширди. Унинг овозиям чиқишга улгурмай яна, яна тушди. Кўкрак қисмига пичоқ санчилди. Марат жонсиз мурданинг оғзини очди ва унинг «тилла» тишларини суғуриб олди.

— Бу сенинг улушинг, «шеф».

Шундан кейин иккиси жасадни кўтариб, печкага тиқишди. Тишни эса «шеф» жазо муддатини ўтаб, уйига қайтаётган Исроил Матбобоевга тутқазди.

— Уни пуллаб, у-бу нарса олиб юборарсан...

Терговчи кўрсатаётган тиш ўша тиш эди. Аммо у Норжигит ўйлаган «тилла» эмас, оддий металл экан...

Сўнгги сўзни айтадиган вақт келди. Судья ҳукмни ўқиди... Норжигит Жуманиёзовга ўлим жазоси... Тўлқин Акбаровга ўлим жазоси... Зикрхўжа Исмоиловга ўлим жазоси...

Зал сукунатда. Биров йиғламайдиям. Ҳамма жим...

Жиноятчиларнинг шу кунга етиб келишларини олди олинса, мудҳиш ишлар пайи қирқилса бўлмасмиди? Буларди! Келинг, жамоатчилик ҳам, мутасадди қонун посбонлари ҳам шу ҳақда жиддий ўйлайлик. Токи, инсонлик қиёфасини йўқотган, кесакдек қотган, жаҳолат ботқоғига ботган кимсалар орамизда бўлмасин!

Муҳиддин МУСАЕВ, прокурор, адлия катта маслаҳатчиси.

Қурбон ЭШМАТОВ, «Халқ сўзи»нинг махсус мухбири.

ЁНҒИН ХАВФСИЗЛИГИ ОЙЛИГИ БОШЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 10 ноябрдаги 547-ф-сонли фармойишига асосан, халқ хўжалиги ва аҳоли турар жойларида ёнғин хавфсизлиги тадбирларини кучайтириш мақсадида 16 ноябрдан 16 декабргача республикамизда ёнғин хавфсизлиги ойлиги ўтказилмоқда.

Ушбу ойликнинг асосий вазифаси республика шаҳар ва туманлари, аҳоли яшаш пунктлари ва халқ хўжалиги ишлаб чиқариш корхоналарида ёнғин хавфсизлиги чораларини кучайтириш, аҳоли, ишчи-хизматчилар ва ўқув юртлари ўқувчилари орасида тушунтириш ишларини кенг кўламда олиб боришдир.

Табиийки, Вазирлар Маҳкамаси томонидан чиқарилган ушбу фармойиш фақатгина ёнғиндан сақлаш хизмати ходимларининг иши бўлибгина қолмай, балки барча вазирлик, концерн, маҳкама ва ташкилотлар, кенг омма, ишчи-хизматчилар ва фуқароларимиз учун ҳам муҳим вазифадир. Демак, уни ижро этишда барча ташкилот ва муассасалар раҳбарлари зиммаларидаги масъулиятни чуқур ҳис этишлари керак. Бундан ташқари, ҳар бир ишчи-хизматчи ўз иш жойида, фуқароларимиз эса яшаш жойларида ёнғин хавфсизлигини таъминлашга қаратилган тадбирларда фаол қатнашишлари лозим. Ана шундагина биз қиш мавсумида ёнғинлар сонини камайтириш, уларда инсонларнинг тан жароҳати олиш ҳолларини бартараф этишимиз турган гап.

Ушбу ойлик давомида корхона ва муассасалар, ташкилотларда фармойишдан келиб чиққан ҳолда ёнғиннинг олдини олиш бўйича қилинган ишлар тегишли комиссияларда кўриб чиқилиб, керакли чора-тадбирлар ишлаб чиқилса ва уларни бажарилиши таъминланса, халқимиз томонидан машаққатли меҳнат эвазига бунёд этилаётган миллий ва маънавий бойлигимиз, иншоот ва биноларимизни ёнғинлардан сақлашда катта иш қилган бўламиз.

ЎзР ИИВ Ёнғиндан сақлаш бошқармаси.

Ўзбекистон Республикаси давлат қисқа муддатли облигацияларининг 21030 UMFS чиқарилиши бўйича тўловни амалга ошириш ва 21033 UMFS чиқарилишини жойлаштириш якунлари бўйича

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАРКАЗИЙ БАНКИНИНГ РАСМИЙ ЭЪЛОНИ

*Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ўртасида имзоланган шартномага мувофиқ, **21030UMFS** чиқарилишдаги облигациялар тўлови **1998 йил 18 ноябрь куни 4 552,168 млн.** сўмлик ҳажмида тўлиқ амалга оширилди.*

***21033UMFS** сонли чиқарилишдаги давлат қисқа муддатли облигациялари **(1998 йил 18 ноябрда** чиқарилган, тўлов санаси - **1999 йил 17 февраль,** муомалада бўлиш муддати - **91 кун)** ни жойлаштириш бўйича «кимошди» савдоси Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида шу йил **18 ноябрь** куни бўлиб ўтди.*

*«Кимошди» савдосида **14** та диллер қатнашди.*

*Облигацияларнинг Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан эълон қилинган чиқарилиш ҳажми - **1500,0 млн. сўмни** ташкил этди. Рақобатдош бўлмаган талабномалар диллерлар томонидан бериладиган рақобатдош талабномалар умумий ҳажмининг **30 фоизига**ча миқдорда берилишига рухсат этилди.*

*«Кимошди» савдосига облигация номинал қийматининг **95,10%** дан **96,10%** гача бўлган баҳолар доирасида талабномалар берилди. Тушган рақобатдош ва рақобатдош бўлмаган талабномаларнинг номинал бўйича умумий ҳажми **2832,799 млн.** сўмни ташкил этди.*

*Қондирилган рақобатдош талабномаларнинг минимал баҳоси Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг қарорига мувофиқ, облигация номинал қийматининг **96,02%**ини ташкил этди. Қондирилган рақобатдош талабномаларнинг номинал бўйича умумий ҳажми **1017,835 млн. сўм**га етди.*

*«Кимошди» савдосида қондирилган барча талабномаларнинг ўртача тортилган баҳоси облигация номинал қийматининг **96,07%** ига тенг бўлди. Рақобатдош бўлмаган талабномалар ҳам шу баҳода қондирилди. Уларнинг умумий номинал бўйича ҳажми **438,740 млн.** сўмни ташкил этди.*

*Номинал бўйича жами **1456,575 млн. сўмлик** облигациялар сотилди.*

«Кимошди» савдоси натижалари бўйича облигацияларнинг даромадлилиги қуйидагичадир:

«Кимошди» савдоси якунлари бўйича даромадлилик (йиллик % ҳисобида)	баҳода 96,02%	баҳода 96,07%
Оддий фоизлар услуби бўйича	16,63	16,41
Мураккаб фоизлар услуби бўйича	17,69	17,45

ш@1189

Ноширлик

ЁРУҒ МАСКАН

Абу Али ибн Сино номидаги тиббиёт нашриёти 1958 йилда ташкил топган эди. Нашриёт олий ва ўрта тиббиёт билим юртлари талабаларига дарсликлар ва ўқув қўлланмаларини етказиб беради, илмий ходимларнинг тиббиётга оид асарларини чоп этади, аҳолини гигиена, спорт масалалари, шунингдек, кашандалик, ичкиликбозликнинг соғлиққа ва зурриётга таъсирига бағишланган адабиётлар билан таъминлайди. Агар бугунги кун назари билан қарайдиган бўлсак, нашриёт Президентимиз имзо чеккан соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш тўғрисидаги Фармонини оммага етказишда, давлат ва нодавлат сектори фаолиятини ёритишда муҳим роль ўйнамоқда.

Ўтган давр ичида талабалар, илм-маърифат аҳли ва кенг китобхонлар оммасига 7700 номда 38000 босма табоқ ҳажмда тиббиётга оид адабиётлар тақдим этилди. Уларнинг умумий нусхаси 95,4 миллион донани ташкил қилади. Ушбу адабиётларни нашрга тайёрлашда жамоада узоқ йиллар ишлаган фидойи, тажрибали ходимлардан А. Шомаҳмудов, Г.Шрамкова, М.Муслимов, Н.Третьякова, Л.Авакимова, А.Камолов, М.Муслимов ва бошқаларнинг номларини келтириш жоиздир.

Бозор иқтисодиётига ўтиш даврининг қатор қийинчиликларига қарамай, нашриёт «Ўздавматбуотқўм» раҳбарияти қўллаб-қувватлаши туфайли талаба ёшларга, кенг китобхонлар оммасига манзур бўладиган дарсликлар, илмий-оммабоп адабиётларни муттасил нашр этмоқда. 1999 йилдан бошлаб соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш Давлат дастурини (1998-2005 йиллар) бажариш юзасидан анчагина адабиётларни чоп этиш режалаштирилган.

Мен ўз фаолиятимни ушбу нашриётсиз тасаввур қила олмайман. Китобларимни чоп этишда нашриётнинг жонкуяр ходимлари — муҳаррирлар, рассомлар, техник ва кичик муҳаррирлар, борингки, барча ходимларнинг ҳиссаси катта. Мен уларнинг ҳам машаққатли, ҳам шарафли меҳнатини ҳамиша ардоқлайман.

Ўйлайманки, бу ёруғ масканнинг келажаги янада ёруғ бўлади. Куни кеча Президентимиз Ислом Каримов соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш ҳақидаги тарихий Фармонга имзо чекдилар. Эндиликда бу муҳим соҳа жаҳон тиббиёти тизимига мослашиб, янги талаблар асосида ишлай бошлайди. Давлат ва нодавлат секторлари ўртасида кучли рақобат пайдо бўлади. Буларнинг ҳаммаси тараққиётга, мустақил Ўзбекистоннинг буюк келажагига хизмат қилади, деб ўйлайман. Ислоҳотни оммага тарғиб ва ташвиқ қилишда, янгиликлардан хабардор этишда республикада ягона бу тиббиёт нашриёти етакчи ўрин тутади.

Наби МАЖИДОВ,
тиббиёт фанлари доктори, профессор.

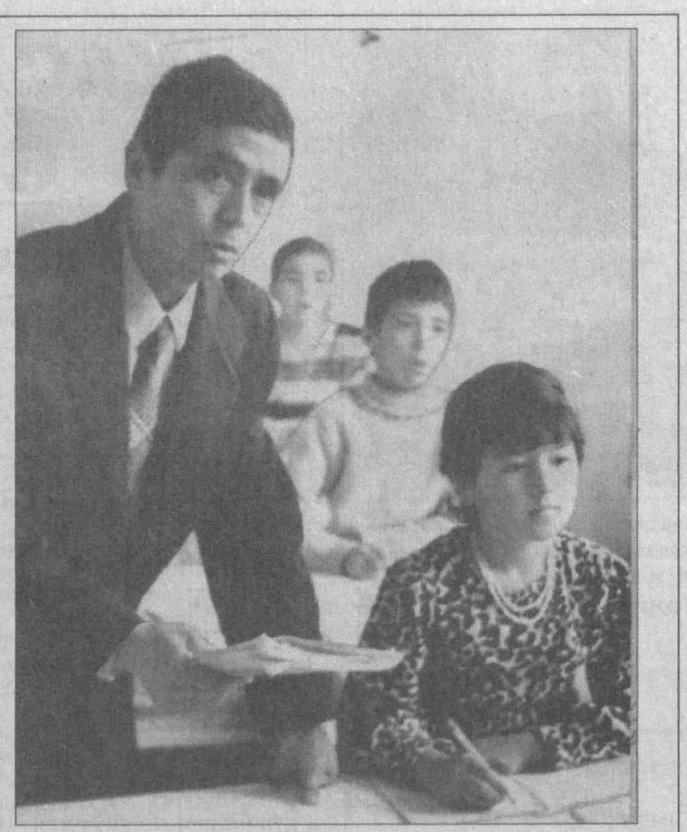

«УЧ УЙЛИ»ДА ЯНГИ МАКТАБ

Балиқчи туманидаги «Олимбек» қишлоқ фуқаролар йиғинига қарашли «Уч уйли» маҳалласида янги бошланғич мактаб иш бошлади. Қизиғи шундаки, масжидга мўлжаллаб қурилган бинони қишлоқ оқсоқоллари келажагимиз ворислари — болаларга беришни лозим топдилар. Бу хайрли тадбирни туман ҳокимлиги ҳам қўллаб-қувватлади.

«Уч уйли»лик болалар ҳар куни 3-4 чақирим йўл босиб, қўшни қишлоқдаги мактабга қатнашдан халос бўлдилар.

СУРАТЛАРДА: бошланғич синф ўқитувчиси Равшанбек Каримов ҳар бир ўқувчининг билими ва ташаббускорлигини рағбатлантириб боради; янги мактабнинг умумий кўриниши.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

УМИДЛИ ЁШЛАР ФЕСТИВАЛИ

Бугун мустақил диёримизда катта байрам. Тошкентда биринчи маротаба «Ҳумо» халқаро ёшлар театрлари фестивали давом этмоқда. Иштирокчилар ўзларининг энг сара саҳна асарлари билан қатнашаяптилар. Ёшларнинг ўзаро дўстлик, ҳамкорлик ришталарини янада мустаҳкамлаш, ижодий изланишлари ва ютуқлари билан таништириш, умумий масалаларни ҳамкорликда муҳокама қилиш, фикр алмашиш мақсадида уюштирилган ушбу анжуманда Исроилдан келган «А-Натив» (Тель-Авив шаҳридан), «Цилиндр» (Иерусалим шаҳридан) ижодий жамоалари ўзларининг «Қўзичоқ», «Играем Стринберга», «Қора кутича» спектаклларини томошабинларга тақдим этишди. Шунингдек, С. Жуманиёзов номидаги қорақалпоқ давлат ёш томошабинлар театри «Оқ йўл», Аббос Бакиров номидаги Андижон ёшлар театри «Алвидо, болалик», Горький номидаги Фарғона рус драма театри Аҳмад ал-Фарғоний таваллудининг 1200 йиллигига бағишлаб тайёрлаган «Фарғоналик ал-Фарғоний» каби янги саҳна асарлари билан иштирок этаётир. Бундан ташқари, фестиваль дастуридан ўрин олган Республика Ёшлар театрининг «Умар Ҳайём юлдузлари», «Холстомер», Й. Охунбобоев номидаги ёш томошабинлар театрининг «Учар табиб», Аброр Ҳидоятов номидаги республика драма театрининг «Бухоройи Шариф» спектакллари ҳам томошабинларга завқ бағишлайди, деган умиддамиз.

Республика Ёшлар театрининг бадиий раҳбари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Наби Абдураҳмонов ташаббуси билан ўтказилаётган бу халқаро театр фестивалига Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ва «Ўзбектеатр» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳомийлик қилмоқда.

Фестиваль дастури жуда бой ва хилма-хил. Иштирокчилар спектакль намойиш этиш билан бирга, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан ҳам танишдилар. Хусусан, исроиллик меҳмонлар тарихий ёдгорликларни томоша қилишди. Алишер Навоий номидаги Катта опера ва балет театри ижодий жамоаси, Манон Уйғур номидаги Санъат институти профессор-ўқитувчилари ва талабалари билан учрашувлар ўтказдилар, олийгоҳ устахоналарида, бўлажак актёрлар, режиссёрлар, оператор ва санъатшунослар, журналистлар билан мулоқотда бўлиб, ўзаро тажриба алмашдилар. Бу учрашувларда Бейт Цви театр санъати мактабининг бадиий раҳбари Гери Билу билан режиссёр Соломон Михоэлснинг қизи, профессор Нина Михоэлснинг иштирок этиши, икки санъат мактабида ўқув жараёнларининг ташкил қилиниши ҳақидаги фикр-мулоҳазалар катта қизиқишга сабаб бўлди.

Биз билан суҳбатда фестиваль ташкилотчиси Наби Абдураҳмонов шундай деди:

— Авваламбор шуни айтиш керакки, «Ҳумо» халқаро фестивали республикамизда ўтказилаётган санъат кўрикларидан кескин фарқ қилади. Фарқи шундаки, биринчи, иккинчи, учинчи ўринлар учун совринлар бўлмайди. Қолаверса, ўзларининг спектакллари билан қатнашаётган жамоаларнинг ижодларини, улар тақдим этган спектаклни баҳолайдиган ҳайъат аъзолари ҳам йўқ. Демак, театр жамоалари орасида ўрин талашиш, рақобат бўлмайди. Эркин, беғараз фикр алмашиш, мунозара қилиш имконияти туғилади. Бизнинг мақсадимиз — Республика Ёшлар театри ижодий жамоаларининг имкониятларини кўздан кечириш, ёшларимиз маънавий дунёсини бойитишга кўмак берадиган бадиий баркамол саҳна асарлари яратишларига ёрдамлашишдир. Президентимиз ёшларга катта умид билан қараб, давлатимизнинг келажаги ёшлар қўлида эканлигига ишонч билдириб турган бир пайтда республика ёшлар театрлари ҳам ўзларининг янги-янги саҳна асарлари билан ана шу катта ишончни оқлашлари лозим.

Келгусида бу фестиваль географияси янада кенгаяди. Ҳозирнинг ўзидаёқ Қозоғистон, Қирғизистон, Туркия, Италия, Германия ёшлар театрлари раҳбарлари бизнинг ташаббусимизни қувватлаб, кейинги фестивалда, албатта, Тошкентга ташриф буюришларини билдиришмоқда.

Тешабой БАЯНДИЕВ.

Гидрометеорология Бош бошқармасининг хабар қилишича, 27-30 ноябрда Ўзбекистон ҳудудида ҳавонинг ўзгариб туриши кутилади, ёмғир ёғади ва қорга айланади. Айрим туманларда шамол кучайиб, тезлиги секундига 15-20 метрга етади.

26 ноябрда Қорақалпоғистонда ва Хоразм вилоятида ҳаво ўзгариб туради, кундузи ёмғир ёғиши ва қорга айланиши мумкин. Кечаси 7-12 даража совуқ, кундузи 4-9 даража илиқ, Устюртда 1 даража совуқдан 4 даражагача илиқ бўлади.

Бухоро ва Навоий вилоятларида ҳаво ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Кечаси 3-8 даража совуқ, кундузи 8-13 даража илиқ бўлади.

Қолган ҳудудларда ҳаво бироз булутли бўлади, ёғингарчилик кутилмайди. Самарқанд, Жиззах, Сирдарё ва Тошкент вилоятларида кечаси ҳарорат 4 даража совуқ билан 1 даража илиқ орасида, кундузи 8-13 даража илиқ бўлади. Пойтахт вилояти тоғли туманларида кечаси 3-8 даража совуқ, кундузи 1 даража совуқ билан 4 даража илиқ оралиғида бўлади.

Қашқадарё ва Сурхондарё вилоятларида кечаси 3 даража совуқ билан 2 даража илиқ орасида, кундузи 12-17 даража илиқ бўлади.

Фарғона водийсидаги вилоятларда кечаси 4 даража совуқ билан 1 даража илиқ оралиғида, кундузи 7-12 даража илиқ бўлади.

Тошкентда кечаси 1-3 даража совуқ, кундузи 10-12 даража илиқ бўлади.

(ЎзА)

Оила йили Кўчқор муаллим ҳаётида унутилмас из қолдирадиган бўлди. Бундан бир неча йил муқаддам соф олмон тилида қўшиқ куйлаган санъаткорни Дрездин шаҳри аҳолиси кутлаган эди.

ОЛМОН ТИЛИГА ИХЛОС

Бу йил эса жиззахлик қўшиқчи Гёте номидаги олмон тилини тарғиб қилиш маркази уюштирган кўрик-танлов ғолиби бўлди. Яқинда Франкфурт сафаридан қайтиб келган Кўчқор Сиддиқов ҳозир вилоят педагогик ходимлар малакасини ошириш институтида олмон тилини чуқур ўрганиш юзасидан чет тили ўқитувчиларига сабоқ бермоқда.

Ўз мухбиримиз

Шифокор огоҳлантиради

ГРИПП — ХАВФЛИ КАСАЛЛИК

Маълумки, куз фаслининг охири, қиш фаслининг бошланиши грипп касаллиги авж оладиган мавсум ҳисобланади.

Шу муносабат билан мухбиримиз Эпидемиология, микробиология ва юқумли касалликлар илмий-текшириш иститути лабораторияси мудири, тиббиёт фанлари номзоди У. Н. ИМОМАЛИЕВга мурожаат қилиб, бу хасталикнинг ўзига хос жиҳатлари ва унинг олдини олиш чора-тадбирлари тўғрисида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Грипп — вируслар келтириб чиқарадиган ўткир юқумли касаллик бўлиб, у нафас йўлларини яллиғлабгина қолмай, бемор организмини вирус ва унинг таъсирида ҳосил бўлган моддалар билан заҳарлайди, — деди шифокор. — Грипп касаллигини қўзғатувчи вирусларга «А», «В», «С» вируслари, деб ном берилган. Грипп вируси жуда юқумли, тез тарқалувчи вируслар қаторига киради ва ўзининг инсон организми учун ўта заҳарлилиги, яъни токсиклиги билан бошқа вируслардан ажралиб туради. Грипп билан оғриб тузалган кишилар организмида ҳимоя моддалари (антителаларни) ишланиб чиқади ва бу одамни келгусида грипп касаллигининг бу тури билан касалланишдан сақлайди, яъни иммунитет ҳосил бўлади. Лекин грипп касаллигининг «А» тури бўйича ҳосил бўлган иммунитет унинг «В» тури билан касалланишидан сақламайди ва аксинча. Бундан ташқари, олимларнинг кузатишлари шуни кўрсатадики, грипп касаллиги вируслари ўта ўзгарувчан экан. Гриппнинг «А» вируси ўзининг айрим хусусиятларини ўзгартириб, A1, A2, вирус В эса B1 хилларига ўтиши мумкин. Бу «ўзгарувчан» вирусларга нисбатан кишилар организмида иммунитет бўлмагани учун, маълум вақт ўтгач, грипп касаллиги янгидан тарқалади. Гриппнинг асосий манбаи шу касаллик билан оғриган беморлар ҳисобланади. Грипп вируси одамнинг нафас йўлларига тушганидан, токи касалликнинг биринчи белгилари пайдо бўлгунга қадар, бир неча соатдан 1-2 кунгача вақт ўтиши мумкин. Касаллик аксарият кучли бош оғриғи, беморнинг бутун баданида оғриқ пайдо бўлиши ҳамда тана ҳароратининг бирдан 38-39С даражагача кўтарилиши билан бошланади. Баъзи беморларда тана ҳароратининг кўрсаткичи 40С даража ва ундан юқори бўлиб, беморда алаҳсираш ёки ҳушини йўқотиш аломатлари содир бўлиши мумкин.

Касаллик бошланганидан 1-2 кун ўтгач, тумов аломатлари, яъни бурун орқали нафас олишнинг қийинлашуви ёки бурундан бироз суюқлик келиши сезилади ва шунингдек, беморда қуруқ йўтал пайдо бўлади.

Грипп билан касалланган беморнинг кўриниши ўзига хос бўлиб, уларнинг икки юзи бироз кўпчиб, яноқлари қизаради, қовоқлари шишади, кўзи бироз қизаради ва лаблари қуриб кўкаринқирайди. Беморнинг тана ҳарорати 4-5 кун давомида юқори даражада бўлади. Грипп вируси ўта заҳарли бўлгани учун, бемор организмини заҳарлаб, бош мия ва асаб системасининг фаолиятини, юрак-қон томирлари ишини бузади. Шунинг натижасида алаҳсираш, босинқираш, ҳушидан кетиш, мия қобиқларининг яллиғланиш (менингит, менингоэнцефалит) белгилари пайдо бўлиши мумкин ёки айрим беморларда қон-томир системасининг ўта заҳарланиши туфайли бурундан қон келиши, терисида майда қон қуюлиш белгилари кўриниши ҳам мумкин. Илгаридан юқори нафас йўлларида сурункали касаллиги бўлган беморларда кўпинча 2-3 кунда нафас қисиши ёки ўпка яллиғланиши белгилари: тез-тез нафас олиши, ҳаво етишмаслиги ҳоллари кузатилади. Беморларнинг умумий аҳволи янада оғирлашади ва лаблари кўкариб, бурун катаклари керилиб, нафас олиши борган сари қийинлашади. Бундай ҳолларда дарҳол уйга участка врачини таклиф қилиш мақсадга мувофиқдир. Грипп касаллиги билан оғриган беморлар асосан уйда даволанадилар. Лекин касалликнинг оғир тури билан оғриган ёки унга бирорта асорат қўшилиши беморнинг шифохоналарда даволанишини тақозо этади. Беморни уйда даволаганда алоҳида хонада ётқизилади ва хона ҳарорати +18-20С бўлиши керак, беморга қараб турадиган одам оғиз-бурнига дока тутиб олиши, уни ҳар 2 соатда алмаштириб туриши шарт. Беморга суюқ, яхши, тез ҳазм бўладиган хўрда-маставa, товуқ шўрва, ширхўрда, ширгуруч, ширқовоқ, қатиқ, сузма каби енгил таомларни бериш зарур. Беморларга касалликнинг биринчи кунидан бошлаб, кўпроқ суюқлик ичириш тавсия қилинади (чой, айниқса, кўк чой, мевалар шарбати, қуруқ меваларнинг қайнатмаси, малина ёки асал чой тез-тез бериб турилиши керак). Ромашка, шалфей дамламалари билан тез-тез томоқни чайиб туриш ҳам фойдадан холи эмас. Албатта, иссиқ сут билан асални ичиш, маъданли сувларни иситиб ичиш ҳам йўтал ва томоқ қирилишини бироз камайтиради.

Дориларни эса, албатта, врач маслаҳати билан истеъмол қилишни унутманг!

Грипп хасталигининг олдини олиш учун унга қарши эмлаш чоралари кўрилади. Ундан ташқари, грипп тарқалган заҳотиёқ катталарга РЕМОНТАДИН деган дорини маълум дозада ва маълум кунгача бериб туриш тавсия қилинади. Шу билан бирга, ИНТЕРФЕРОН дорисини бурунга томизиш ва ОКСАЛИН МАЗини ҳар куни буруннинг шиллиқ қаватига суриш ҳам гриппдан сақланишга ёрдам беради. Жамоат жойларида хизмат қилувчилар тўрт қаватли дока тутиб юришлари уларни грипп касаллигига чалинишдан сақлайди.

ЎЗБЕКИСТОН САНОАТ-ҚУРИЛИШ БАНКИ

Тошкент шаҳридаги бўлимлари бош ҳисобчи бўш лавозимларига

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Номзодлар учун танлов шартлари:

1. Олий иқтисодий билим.
2. Банк ҳисобхонасида камида 5 йиллик иш тажрибаси.
3. Компьютерда ишлаш малакаси.

Танловда иштирок этиш учун аризалар 1998 йил 31 декабргача қабул қилинади.

Номзодлар қуйидаги манзилга мурожаат қилишлари мумкин:
Тошкент ш., «Шаҳрисабз» кўчаси,
Ўзбекистон саноат-қурилиш банки, 4-қават, 407-хона.
Тел.: 133-33-78.

«КАРТОНСАНОАТСАВДО» ОТАЖ
ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА ТАКЛИФ ЭТАДИ:

Ҳар хил мақсадлар учун турли ҳажмларда гофрокартондан тайёрланган қутилар.

Уч ва беш қатламли гофрокартонлар.

Ўраш учун қоғозлар, қадоқлаш учун картон.

Сабзавот-меваларни сақлаш ва жўнатиш учун қутилар ва лотоклар.

Мебель ва хонадон деворлари шифтини қоплаш учун қоғозли-толали плиталар. Ўлчами 150x300 см. ва бошқа.

Картон ва қадоқлаш материалларига флексографик усулда босма босиш учун босма шакллар (клише).

⇨ Юқоридаги маҳсулотлар хомашё (макулатура, целлюлоза) келтириб берилган ҳолда ҳам тайёрлаб берилиши мумкин.
⇨ Буюртмага кўра, қадоқлаш идишларига уч рангдаги турли хил расмларни тушуриб бериш мумкин.

Сифат жаҳон стандартлари талабига жавоб беради. Нархлар келишув асосида, бозордагидан арзон. Тўлов шакли турлича.

Маълумот учун телефонлар, Ангрендаги: (37166) 34-452, 37-426: факс:(37166) 26-651. Тошкентдаги: (3712) 35-19-62, факс: 35-20-42.
ED/1103

Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлигининг Болалар бадиий ижодиёти республика маркази жамоаси, марказнинг «Тасвирий санъат» студияси раҳбари, Ўзбекистон Бадиий академияси бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, мусаввир Ҳикмат Жалиловга акаси

Ҳамид ЖАЛИЛОВнинг

бевақт вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Республика Газ таъминоти ва газлаштириш «Бошкоммунгаз» бош бошқармаси ва ишлаб чиқариш-техника хизмати бошқармаси (ИЧТХБ) раҳбарияти ва жамоаси «Андижонгаз» вилоят бошқармаси бошлиғи Исроилжон Неъматжоновга падари бузруквори

НЕЪМАТЖОН отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитаси жамоаси шу қўмитанинг бошқарма бошлиғи Салимжон Дўстматовга падари бузруквори

МУСУРМОН отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Акмал Икромов савдо» ҳиссадорлик жамияти бошқаруви ва жамоаси «Ўзбексавдо» акционерлик компанияси раиси Зафар Файзиевга волидаи муҳтарамаси

Тўғоной ая ЗОКИРЖОН қизининг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

«Тошкент универмаги» очиқ турдаги савдо-ишлаб чиқариш жамоаси «Ўзбексавдо» акционерлик компанияси раиси Зафар Файзиевга онаси

Тўғоной ая ЗОКИРЖОН қизининг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси раҳбарияти ва жамоаси таниқли соз устаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

Уста Хрожиддин МУҲИДДИНОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ»
«НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
А. ЖАББОРОВ,
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0500, 27353 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи муҳаррир — И. ЎТБОСАРОВ.
Навбатчи — О. РАЖАБОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ф. УСМОНОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 22.40
1 2 3 4 5 6